

Verkiezingsprogramma ChristenUnie Arnhem e.o.

Gemeenteraadverkiezingen 2010

ChristenUnie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
1. Visie van de ChristenUnie: een vitale samenleving in een sterke stad	5
2. Dienstbare overheid.....	8
2.1. Rol van gemeente.....	8
2.2. De gemeenteraad.....	9
2.3. Samenwerking en identiteit.....	10
3. Veiligheid.....	12
4. Financiën.....	14
4.1. Economische crisis.....	14
4.2. De gemeentelijke belastingen.....	15
4.3. Subsidiering.....	15
5. Ruimtelijke ordening en wonen: groeien in kwaliteit.....	16
5.1. Grote projecten, gebiedsontwikkeling en herstructurering.....	16
5.2. structuurplan en grondbeleid.....	17
5.3. Kwaliteit en doorstroming.....	17
5.4. Bouwen in crisistijd.....	18
6. Natuur en milieu.....	20
6.1. Afval.....	20
6.2. Energiebesparing en inkoopbeleid.....	21
6.3. Arnhem, groene stad.....	21
6.4. Natuur- en milieueducatie.....	22
6.5. Waterbeleid.....	22
7. Mobiliteit.....	24
7.1. Doorstroming.....	24
7.2. Veilig.....	25
7.3. Leefbaar.....	25
8. Economie: versterken wat sterk is en faciliteren van een duurzame ontwikkeling.....	27
8.1. Faciliteren, reguleren en ordenen.....	27
8.2. Werkgelegenheidsbeleid tegen de ‘scheefgroei’.....	28
9. Sociale zaken.....	29
10. Een bloeiende samenleving.....	32
10.1. Jeugd, gezin en onderwijs.....	32
10.2. Zorg en Welzijn.....	34
10.3. De wijk, de buurt en de straat.....	37
11. Cultuur en Sport.....	40
11.1. Cultuur.....	40
11.2. Sport.....	41

Inleiding

Stabiel, betrokken: ChristenUnie

Op 3 maart 2010 worden de verkiezingen voor de gemeenteraad gehouden. U, als inwoners van Arnhem heeft het die dag voor het zeggen. Welke koers moet de gemeente varen in de periode 2010 tot 2014? Daaraan kunt u bij de gemeenteraadsverkiezingen een beslissende richting geven.

In dit programma legt de ChristenUnie uit wat naar haar overtuiging die richting moet zijn en wat de ChristenUnie met uw stem hoopt te gaan doen, in de gemeenteraad en daarbuiten. De ChristenUnie doet dat vanuit de overtuiging dat Arnhem alleen floreert als er sprake is van een vitale samenleving in een sterke stad. Arnhem kan economisch, ruimtelijk, cultureel en sociaal alleen een sterke stad zijn wanneer we er als burgers, bedrijven, instellingen en overheid in slagen daadwerkelijk samen te leven en te werken. Een samenhangende samenleving wordt gedragen door goede relaties tussen mensen in gezin of buurt, maar ook tussen werkgever en werknemer, tussen politici en burgers, tussen zorgverlener en zorgvrager, en ook tussen mens en natuur.

Ook de gemeentelijke overheid kan en moet hiervoor, vanuit een dienstbare opstelling, verantwoordelijkheid nemen. Met bescheiden pretenties, maar wel met een grote passie voor de stad. De politiek kan niet alles oplossen, maar kan vaak wel het initiatief nemen, partijen bij elkaar brengen en de kaders voor gezamenlijke ambities stellen.

Ten tijde van het schrijven van dit programma is duidelijk geworden dat Arnhem de komende jaren voor een enorme financiële opgave komt te staan. Er wordt gesproken over bezuinigingen tot 55 miljoen Euro. Uiteraard heeft dit gevolgen voor de koers die het nieuwe college zal varen, maar ook heeft dit gevolgen voor ons verkiezingsprogramma. Niet zozeer voor de houding en visie van de ChristenUnie, die is immers niet afhankelijk van slechte economische tijden, maar wel zijn we genoodzaakt beleidskeuzes te maken. Het is van groot belang om als politieke partij aan te geven wat echt belangrijk is, en waarin gesneden moet worden. Een aanzet daartoe geven we in de volgende tabel:

Programma	WEL	NIET
Gemeente en politiek	De gemeente werkt efficiënt: 5% bezuinigen op ambtelijke organisatie.	Geen uitbreiding ambtelijke organisatie.
Financiën	De gemeente doet veel zelf.	Minder inhuur extern personeel.
	Behoud koopkracht.	Geen extra verhoging lokale lasten.
Veiligheid	Transparant financieel beleid.	
	Veiligheidsbeleid, samenwerken moet.	
Bouwen en wonen	Centraal Station afbouwen. Woningen bouwen voor/met kwaliteit, niet voor kwantiteit.	Stop voorlopig ontwikkeling Centrum Zuid. Geen haven met sluis in Rijnboog
Welzijn en zorg	Welzijn is cement in samenleving. Wees daar zuinig op.	Bezuinig op overlap. Meer "marktwerking" in verslavingszorg.

Programma	WEL	NIET
Milieu	Arnhem profileert zich als klimaat- en milieustad: Schone, bussen, ruimte voor de fiets en eerlijk inkoopbeleid.	
Sociale zaken	Bijstand voor wie het nodig heeft, en stimuleren participatie	Minder naar reïntegratiebedrijven, wel work-first.
Cultuur en sport	Breedtesport- en cultuur Renovatie Musis	Geen subsidie voor Modebiennale en Sonsbeektentoonstelling Geen geld naar topsport.
Economie	Aantrekken van bedrijven met laaggeschoolde arbeid Vereenvoudig vergunningen. Zet in op energie- en milieutechnologie.	
Mobiliteit	Versterk gebruik fiets en Openbaar Vervoer.	Onderhoud wegen en fietspaden gaat voor nieuwe infrastructuur. Nieuwe parkeergarages pas bouwen na behoefte-onderzoek

Juist in moeilijke tijden willen wij als christelijk-sociale partij de handen uit de mouwen steken en ons inzetten voor u en voor onze stad. Dat doen we vanuit onze persoonlijke betrokkenheid bij onze samenleving en vanuit onze christelijke overtuiging. Als christenen in de politiek beseffen we boven alles dat de bloei van onze gemeente afhangt van de zegen van God. We zien uit naar de komende vier jaar en rekenen ook op uw steun!

1. Visie van de ChristenUnie: een vitale samenleving in een sterke stad

Levensovertuiging als basis

Er is in Nederland vrijheid van godsdienst en religie. Er zijn in Nederland vele levensovertuigingen en die kunnen alleen maar naast en met elkaar bestaan op basis van respect en verdraagzaamheid. Alleen zo kunnen mensen van verschillende culturen, religies en levensovertuigingen ook écht samenleven. Het uitgangspunt van de ChristenUnie is daarbij: God liefhebben, en je naaste als jezelf.

Excessen hebben echter geleid tot vervreemding van elkaar en veel onrust. De vrijheid van meningsuiting is voor de ChristenUnie zo belangrijk, dat er zorgvuldig mee moet worden omgegaan. Daarom mag het gesproken en geschreven woord niet ontaarden in schelden, maar moet respect voor andersdenkenden opgebracht worden, terwijl anderzijds toch niet snel tot inperking van die vrijheid mag worden overgegaan. Wél dient de overheid alert te zijn op (religieuze) subculturen, die een voedingsbodem kunnen vormen voor onverdraagzaamheid en zelfs terrorisme. De ChristenUnie vindt dat mensen vrij zijn om uiting te geven aan hun godsdienst. Godsdienst moet niet teruggedrongen worden tot achter de muren van huis, kerk of moskee, maar mag zich publiekelijk manifesteren. Kledingvoorschriften kunnen alleen worden ingesteld vanuit overwegingen van veiligheid, functionaliteit (zichtbaarheid van de persoon) of onpartijdigheid. Minderheden moeten worden gerespecteerd en serieus genomen. De overheid heeft daarbij een voorbeeldfunctie.

De ChristenUnie heeft de overtuiging dat alle burgers, ongeacht hun overtuiging of godsdienst, gelijke rechten hebben. Het tegengaan van discriminatie is een opdracht voor de overheid, maar ook voor de samenleving: zowel voor autochtone als allochtone groepen. Respect moet van beide kanten komen.

Geloof als samenbindende factor

De kerk mag en wil de overheid niet loslaten én de overheid heeft de kerken tegenwoordig meer nodig dan ooit.

Een positieve levensovertuiging, gevoed door het geloof in God, is een samenbindende factor in de samenleving. De overheid zal de waarde hiervan moeten (her)ontdekken. Een samenleving die dit moet missen, mist tevens veel maatschappelijk kapitaal in de vorm van vrijwilligers, zingeving en identiteitsbeleving.

Daarbij geloven wij dat het christelijk geloof en christelijke waarden en normen bijzonder heilzaam zijn voor de samenleving.

In gesprek met elkaar

Juist de gemeenteraad is bij uitstek de plaats waar de verschillende overtuigingen met elkaar in gesprek gaan. Dáár moet het inhoudelijke debat tussen de verschillende overtuigingen plaatsvinden, zodat duidelijk is wat bindt naast datgene wat scheidt. Daardoor ontstaat ruimte voor echt begrip en voor tolerantie en kan er, als resultaat van de dialoog over waarden, problemen en oplossingen, beleid worden gemaakt en uitgevoerd.

Belangrijk is dat het debat en de dialoog plaatsvinden vanuit onderscheiden verantwoordelijkheden en met respect voor elkaars positie. In Nederland is de scheiding van kerk en staat diep geworteld in de samenleving. Scheiding van kerk en staat betekent dat beide hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden hebben. Voor de ChristenUnie is dit een groot goed: geen vermenging van beide instituties. Door de opkomst van -de eerder genoemde- (religieuze) subculturen ontstaat er nu echter 'koudwatervrees' voor religieuze invloed op de overheid, wat het luisteren naar elkaar in de weg komt te staan. Alsof de kerken niets tegen de overheid te zeggen zouden hebben. Vervreemding van kerk en staat draagt niet bij aan de door de ChristenUnie voorgestane scheiding tussen de instituties, maar doet dat streven juist tekort.

Scheiding van kerk en staat mag en kan geen scheiding van geloof en politiek betekenen. Religie en levensbeschouwing hebben invloed op politieke standpunten. Wie de Bijbel serieus neemt, laat dat doorwerken in zijn of haar opvatting over de goede omgang met mens en natuur. In die zin beschouwt de ChristenUnie het als onmogelijk om zogenaamde "neutrale standpunten" in te nemen. De plaats die godsdienst en religie inneemt in het publieke leven moet daarom, binnen de kaders van de wet, behouden blijven. De ontwikkeling naar een volstrekt neutrale staat die sommigen op dit moment voorstaan, is een illusie. Bij het maken van beleid spelen altijd overtuigingen mee die geworteld zijn in al dan niet religieuze levensovertuigingen. Dat maakt dat beleid nooit neutraal is. Bewustmaking hiervan is een belangrijk speerpunt van de ChristenUnie.

Een vitale samenleving als basis voor een sterke stad

Een vitale samenleving is het fundament voor een sterke stad. De ruimtelijk-economische ontwikkeling kan niet los worden gezien van de sociale samenhang en de vitaliteit van onze stedelijke samenleving. Daarom vindt de ChristenUnie het van belang dat iedereen - waar mogelijk - ingeschakeld wordt.

Een sterke stad is allereerst een stad die zich economisch (verder) ontwikkelt en op een organische manier (verder) groeit. De politiek dient de kaders voor deze ontwikkeling te bieden en de economische en ruimtelijke groei op een actieve en verantwoorde manier te stimuleren. Arnhem heeft veel potentie om zich verder te ontwikkelen. De ChristenUnie wil versterken wat al sterk is (zakelijke dienstverlening, toerisme, vrije tijd, zorg en welzijn) en inzetten op de ondersteuning van kansrijke clusters (energie- en milieutechnologie, mode en vormgeving).

Een sterke stad is een stad die een gezond zelfbeeld heeft en weet hoe ze zich kan onderscheiden. In de huidige economie is het belangrijk dat steden en regio's zich profileren zodat ze de competitie met andere steden en regio's kunnen aangaan. Arnhem is een sterk 'merk' met een herkenbare positie op de (regionale) arbeids- en woningmarkt. De kenmerken die Arnhem zo aantrekkelijk maken voor bedrijven (een goede infrastructuur en bereikbaarheid, natuur, uitstekende voorzieningen) moeten we koesteren en uitbouwen. Arnhem moet daarbij wel maat weten te houden. Het risico van alle ambities die de gemeente heeft is dat de stad teveel hooi op de vork neemt. Gevolg is dat projecten stagneren en de stad het imago heeft van een bouwput zonder einde. Ook in de vormgeving van de grote projecten pleiten wij voor een ambitieniveau dat past bij de stad. Arnhem staat de komende jaren economisch en ruimtelijk opnieuw voor belangrijke keuzes. De ChristenUnie is voorstander van een heldere prioritering bij de opgaven waar de stad voor staat. Beter drie dingen goed dan tien dingen half.

Een sterke stad is daarom een stad die durft te kiezen. De investeringen van de gemeente en haar partners moeten bij voorkeur de identiteit versterken en bijdragen aan de versterking van de structuur van de stad. Juist in deze tijd pleit de ChristenUnie voor gerichte investeringen in de arbeidsmarkt, het onderwijs en de woningmarkt. Belangrijk daarbij is dat Arnhem zich steeds bewust is van de plek in de regio en niet alleen lokaal maar ook regionaal denkt. Daarnaast kan Arnhem zich nationaal en internationaal nog veel sterker profileren als de poort naar het oosten.

Een sterke stad is vooral een stad waar burgers, instellingen en bedrijven zich betrokken voelen, meedenken en meebeslissen. De ChristenUnie vindt het van essentieel belang dat de gemeente burgers, instellingen en bedrijven bij het beleid voor de stad betrekt en zo de betrokkenheid bij de stad vergroot. Betrokkenheid leidt tot meedoen en uiteindelijk tot een vitalere stad.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **het organiseren van Stadsdebatten met de medewerking en inbreng van kerken en maatschappelijke en religieuze organisaties.**
- **Erkenning en waar nodig ondersteuning van initiatieven vanuit kerken of andere religieuze organisaties die gericht zijn op de ondersteuning en hulp van mensen in moeilijkheden.**
- **Het opstellen van een 'stadsvisie' op de kracht en potenties van de stad die als leidraad kan fungeren voor investeringen en profilering**
- **Het stellen van duidelijke prioriteiten bij alle opgaven en investeringen waar de stad voor staat**
- **Grotere participatie van burgers, instellingen en bedrijven bij het maken van beleidskeuzes**

2. Dienstbare overheid

Visie

“Betrek de burger bij de gemeentepolitiek”, is sinds de invoering van het dualisme een veelgehoord motto. Tot nu toe slaagt de gemeente Arnhem daar onvoldoende in. De ChristenUnie denkt dat de oorzaak en oplossing van dit probleem niet alleen ligt in een structuurverandering, maar vooral ook in een *cultuurverandering*. De overheid moet daadwerkelijk dicht bij de burger gaan staan. Beleid moet aansluiten bij wat er leeft. De ChristenUnie wil tegelijk af van het idee dat burgers bij de overheid alleen hun recht zouden halen zonder zelf een positieve bijdrage aan de samenleving te willen leveren. Burgers zijn niet alleen consumenten, maar zeker ook producenten van een bloeiende gemeente.

In de komende bestuursperiode zal ook de gemeente Arnhem steeds meer gezien worden als overheid waar beleid *begint*. De verantwoordelijkheden groeien omdat steeds meer taken van het Rijk doorgeschoven worden naar de gemeente. Arnhem staat voor de uitdaging deze versterkte positie om te zetten in resultaat. Dat vraagt volgens de ChristenUnie om visie en bestuurskracht en om een betrouwbare en daadkrachtige overheid.

2.1. Rol van gemeente

Wie waarvoor verantwoordelijk?

Dat veel taken door de decentralisatie terecht komen bij de gemeente, past in de visie van de ChristenUnie. De gemeente staat immers het dichtst bij de burger. Tegelijk zien we dat veel burgers zich niet (meer) herkennen in het bestuur. Aan het overbruggen van deze kloof moet de komende periode hard gewerkt worden.

De gemeentelijke overheid zoals de ChristenUnie Arnhem die voor ogen heeft, is niet onberekenbaar, bureaucratisch of afstandelijk, maar betrouwbaar, dicht bij de mensen en dienstbaar.

Raadsleden moeten werken aan een goede aansluiting van het beleid bij de behoeften van de burgers. Daarvoor moeten ze regelmatig met hen in gesprek zijn. Burgemeester, wethouders én ambtenaren moeten voor de juiste *uitvoering* van het beleid ook goed voeling houden met de bevolking.

Een dienstbare overheid zoekt zoveel mogelijk participatie van de bevolking en weet intussen goed waar zijn eigen verantwoordelijkheden liggen. Zo'n overheid stelt vertrouwen in z'n burgers, want wie vertrouwen wil krijgen, moet vertrouwen *geven* en betrouwbaar zijn.

Als het aan de ChristenUnie ligt erkent de overheid dat ze in de verzorgingsstaat teveel taken naar zich toe heeft getrokken en helpt zij de samenleving vervolgens om de verantwoordelijkheden die daar thuis horen weer op te pakken. Dat is duidelijk iets anders dan het over de schutting van de samenleving gooien van die verantwoordelijkheden. De overheid kan (tijdelijk) hulp bieden in de vorm van tijd, geld, expertise en beleid. Dat beleid moet richting en ruimte geven. Aanmoedigen in plaats van ontmoedigen. Hoofdlijnen in plaats van details. Zoeken naar de beste vorm van samenwerken.

Een dienstbare overheid beschermt en faciliteert. Zij werkt samen met de burgers aan een stabiele en veilige samenleving.

Heldere normen, rechtvaardige overheid

De overheid die de ChristenUnie voor ogen heeft is de initiator en handhaver van publieke gerechtigheid. Dit houdt ondermeer in dat het in Arnhem veilig leven, wonen en werken moet zijn. Duidelijkheid over normen gecombineerd met consequente handhaving is belangrijk. Het negeren en overschrijden van normen wordt aangepakt. Toch zouden politie, justitie, welzijnswerk, jeugdzorg en dergelijke steeds meer met preventie bezig moeten zijn. Dat is meestal een relationele investering: voorlichten, bruggen slaan, conflicten in een vroeg stadium identificeren en oplossen door uitpraten e.d. Dit betekent ook meer aandacht voor bemiddeling ('mediation') tussen burgers onderling en tussen burgers en overheid. Rechtvaardigheid betekent ook dat de overheid altijd weer oog heeft voor de menselijke, relationele kant. Maatwerk dus (binnen duidelijke kaders), omwille van rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid - overigens niet te verwarren met willekeur. Sancties moeten redelijk zijn. Ook straffen is maatwerk.

2.2. De gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoofd van de gemeente Arnhem. De raad is het kaderstellende, controlerende en eindverantwoordelijke orgaan. De raad is er niet slechts om aan het eind van het beleidstraject een voorstel van het college goed dan wel af te keuren. In het duale systeem moet het college doelstellingen en kaders waarbinnen het moet besturen, aangereikt krijgen door de raad. De raad moet vervolgens ook haar controlerende taak serieus nemen. Hierbij kunnen een onafhankelijke rekenkamer en onafhankelijke raadsgriffie goede diensten bewijzen.

De ChristenUnie is er een voorstander van dat fracties partijgenoten voor kunnen dragen voor zitting in raadscommissies. Dit vergroot het draagvlak van de gemeentepolitiek en het kan een goede voorbereiding zijn op een eventueel toekomstig raadslidmaatschap.

Het goede voorbeeld

Bij de relationele benadering van politiek en samenleving die de ChristenUnie voorstaat, moet de overheid zelf het goede voorbeeld geven.

De ChristenUnie Arnhem is voorstander van een vergaderstructuur waarin de interactie tussen burgers en gemeente zo groot mogelijk is. De "Politieke Maandag" is een succes. Uit de praktijk blijkt dat hierdoor de vergaderingen overzichtelijker en soms ook aantrekkelijker worden voor burgers en dat het besluitvormingsproces versneld wordt.

Wij pleiten voor interactieve beleidsvorming in plaats van besluitvorming via referenda. De aandacht hiervoor is de laatste bestuursperiode flink toegenomen, en helaas niet in positieve zin. Het referendum over Rijnboog maakte duidelijk dat interactieve besluitvorming niet altijd is wat het lijkt.

Belanghebbenden en doelgroepen moeten in de beleidsvoorbereiding een duidelijke plaats krijgen. Essentieel hierbij is dat de gemeente Arnhem uitvoerige en heldere informatie verstrekt aan de betrokken burgers. Ook behoren de burgers vooraf duidelijk geïnformeerd te worden binnen welke grenzen zij kunnen meepraten, meedenken en meebeslissen. Het vaker inzetten (en bekendmaken) van het Digitale Panel is een goede methode om snel meningen bij de Arnhemse burgers te peilen.

Dat de communicatie veel te wensen overlaat, baart de ChristenUnie zorgen.

Correctieve referenda vindt de ChristenUnie strijdig met ons stelsel van verkozen vertegenwoordigers en eindverantwoordelijkheid van de overheid.

Voor een bestuur dat dicht bij de burgers staat zouden referenda eigenlijk overbodig moeten zijn!

Voor de ChristenUnie zijn daarnaast zaken als openheid, eerlijkheid, verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen belangrijk. Bouwen aan vertrouwen.

Dat geldt ook voor de relatie tussen de gemeenteraad en het College van B&W. Wanneer daar politiek gevoelige zaken in harmonie met elkaar worden besproken, kan worden voorkomen dat er in de maatschappij polariserend op gereageerd wordt. Natuurlijk mogen verschillen in opvatting en uitgangspunten belicht worden, maar die mogen er niet toe leiden dat er een onoverbrugbare kloof ontstaat tussen oppositie en coalitie in de gemeenteraad. De ChristenUnie hecht veel waarde aan open collegiaal bestuur. Daarnaast is een goed toegerust ambtenarenapparaat onontbeerlijk. Er moet binnen en tussen alle lagen en schijven op het stadhuis transparant gewerkt en gecommuniceerd worden.

Contacten met burgers, en ICT

De ChristenUnie is voorstander van het benutten van de ICT-mogelijkheden voor het verbeteren van contacten tussen de gemeente Arnhem en burgers. Het is een goede zaak dat steeds meer lokethandelingen via Internet afgehandeld kunnen worden. Het Digitaal Loket kan echter nog steeds verbeterd worden voor wat betreft gebruiksvriendelijkheid. Maar ook persoonlijk contact moet mogelijk blijven. Bereikbaarheid van het centrale telefoonnummer is een eerste vereiste!

De gemeentepagina in de Arnhemse Koerier is een van de communicatiemiddelen. En al valt er nog best wat te verbeteren, de Koerier is qua leesbaarheid steeds toegankelijker geworden. Natuurlijk is het wel de bedoeling dat elk adres de Koerier moet kunnen ontvangen.

Als burgers algemene vragen stellen moeten die binnen drie weken beantwoord zijn. Voor Beroep en Bezwaar zaken is een termijn van zes weken nog aanvaardbaar. De efficiency van de gemeente moet sterk worden verbeterd.

In contact met de gemeente Arnhem moeten burgers met aandacht en respect behandeld worden!

2.3. Samenwerking en identiteit

Door schaalvergroting en allerlei intergemeentelijke bestuursvormen zien we vaak verantwoordelijkheden vertroebelen. De ChristenUnie hecht veel waarde aan het eigene van de stad Arnhem. Tegelijk moet er waar nodig constructieve samenwerking worden gezocht met omliggende gemeenten, de Stadsregio en de Provincie. Vooral op het gebied van ruimtelijke ordening, vervoer, veiligheid en milieu. Het afstemmen van voorzieningenniveaus zoals op het gebied van woningen en bedrijfsterreinen is pure noodzaak.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Het blijven meten van de klantvriendelijkheid en bereikbaarheid van de gemeente Arnhem, waar nodig maatregelen te treffen, en er zo voor te zorgen dat het rapportcijfer minimaal een 7 wordt.**
- **Een versnelling van de afhandeling van vragen en klachten van burgers naar een maximale termijn van 3 weken.**
- **Aandacht voor de leesbaarheid van de gemeentepagina in de Arnhemse Koerier, en aandacht voor de bezorging.**
- **Gemeentelijke bijeenkomsten en activiteiten moeten rolstoeltoegankelijk zijn.**
- **Het inzetten van het Digitale Panel om ideeën te toetsen.**
- **Een gemeentelijk personeelsbeleid waarbij nieuw personeel zo mogelijk eerst wordt geworven onder de eigen inwoners en waarbij gestreefd wordt naar een personeelsbestand dat zo veel mogelijk een afspiegeling is van de Arnhemse bevolking.**
- **Het betrekken van jongeren, ouderen en andere doelgroepen bij de politiek door speciale raadsvergaderingen, panels, regelmatige adviesvragen, etc.**
- **Het bekend maken en regelmatig inzetten van het digitale panel om advies te vragen aan Arnhemse burgers.**
- **Een gedragscode en ambtseed voor ambtenaren.**
- **Een meldpunt onnodig beperkende regels.**
- **Een verplichte training in mediationvaardigheden voor alle ambtenaren.**

3. Veiligheid

Visie

Veiligheid is een belangrijk criterium voor de kwaliteit van leven. Gevoelens van onveiligheid veroorzaakt door bijvoorbeeld overlast van straatgroepen, geweld, inbraken maar ook door vervuiling van de straat of agressie in het verkeer, maken het leven van de Arnhemse burger minder aangenaam. De diversiteit aan oorzaken van onveiligheid, vraagt om een gevarieerde aanpak toegesneden op deze problemen. Preventieve en repressieve maatregelen dienen in de juiste proportie en samenhang te worden ingezet, afhankelijk van aard en omvang van de problematiek.

Prioriteit heeft voor ons de strikte handhaving van wet- en regelgeving door gemeente en politie. Dat begint bij de aanpak van 'kleine criminaliteit en overlast'. Immers, onderzoek wijst uit dat bijvoorbeeld verloedering van een gebied leidt tot weer andere en verdergaande vormen van overlast en crimineel gedrag. De noodzaak van handhaving geldt extra in die gebieden waar de veiligheid te wensen overlaat zoals rond de zorgzone en in delen van de zogenoemde krachtwijken.

Camera's zijn een middel om de veiligheid en de beleving daarvan te vergroten.

Zorgvuldigheid in het gebruik ervan, zeker voor wat betreft privacy, is een vereiste. Camera's mogen nooit in de plaats komen van "blauw op straat".

Maar de overheid kan het niet alleen. Veiligheid creëren we met elkaar. Daarom vraagt een leefbare samenleving om een sterk normbesef bij overheden én bij burgers. De ChristenUnie zal de noodzaak van normbesef onder de aandacht brengen van het Arnhemse gemeentebestuur en de burger, en hen hierop aanspreken.

Politie

De politiezorg is allereerst een lokale overheidszorg waar de burgemeester de eindverantwoordelijkheid voor draagt. De gemeenteraad moet nauw betrokken worden bij alle zaken die met de openbare orde te maken hebben. De raad is regisseur van het uitvoerend werk van de politie. Daarom wordt het jaarverslag van de politie in de raadsvergadering besproken.

Het korps Gelderland Midden kende de afgelopen jaren de nodige interne problemen. We verwachten van de burgemeester extra inzet op deze problematiek, om de komende jaren aantoonbaar interne problemen achter ons te laten en te focussen op de primaire politietaken.

Door gebiedsgericht te werken komt de politie dichterbij de burger te staan en wordt de betrokkenheid bevorderd. De wijkagent speelt daarin een cruciale rol als hét gezicht en aanspreekpunt van de politie. Daarom is het belangrijk dat deze wijkagent voor een langere periode in de wijk actief is en burgers en organisaties leert kennen. Daarbij gaat de politiefunctionaris respectvol met eenieder om. Anderzijds zullen burgers de autoriteit van de politie respecteren en aanwijzingen opvolgen.

Brandweer

De gemeenteraad van Arnhem draagt bij aan een goed toegerust en geoefend brandweerkorps. Regelmatige oefeningen van de brandweer horen daarbij. De brandweer moet veel aandacht geven aan preventie. Rampen moeten immers voorkómen worden.

Vrijheid en verantwoordelijkheid

De ChristenUnie vindt de grondwettelijk gewaarborgde vrijheden erg belangrijk. Er zijn wel grenzen. De gemeente Arnhem heeft de verantwoordelijkheid voor de bevordering van normen en waarden in het openbare leven. En burgers hebben ook zelf de verantwoordelijkheid hun normen en waarden te doordenken en te ontwikkelen, anderen te respecteren en rekening te houden met hun gevoelens.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **strikte handhaving van wet- en regelgeving. Dit kan alleen met voldoende blauw op straat**
- **een specifieke aanpak van jeugdprostitutie en loverboys**
- **frequente en proactieve prostitutiecontrole, niet alleen van de reguliere seksinrichtingen, maar ook van de escortsector**
- **het inrichten van een Arnhems veiligheidshuis waarin gemeente, justitie, politie en zorg adequaat samenwerken om zorg en repressie in samenhang in te zetten**
- **het inrichten en goed laten functioneren van een loket voor ex-gedetineerden zodat dezen een eerlijke kans krijgen bij herintreden in de maatschappij**
- **consequent volgen van veelplegers die uit de gevangenis komen. Wanneer geen verbetering optreedt deze veelplegers plaatsen in een instelling stelselmatige daders**
- **harde aanpak van diegenen die geweld gebruiken jegens overheidsambtenaren**

4. Financiën

Visie

In onze samenleving lijkt het vaak of alles draait om geld. Hoewel de begroting van de gemeente vol cijfers staat, gaat het uiteindelijk om het verhaal achter die cijfers. Het gaat om het beleid.

Het bestuur van Arnhem moet zich bewust zijn van haar actieve verantwoordingsrol naar de stad en naar de burger toe.

Openbare verantwoording moet vanzelfsprekend zijn, omdat het gaat om de besteding van publieke middelen. Het is de plicht van het gemeentebestuur om duidelijk te maken waaraan ze haar geld uitgeeft en hoe dit bijdraagt aan de bloei van de gemeente, zeker in economisch moeilijkere tijden.

De ChristenUnie onderstreept het belang van een gezond financieel beleid, waarbij inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. In de programmabegroting die het college jaarlijks opstelt, dienen de te bereiken doelen zodanig gepresenteerd te worden dat vervolgens bij de jaarlijkse rekening en verantwoording duidelijk is vast te stellen of de gestelde doelen zijn gehaald.

De laatste jaren wordt bij de controle van de gemeentelijke bestedingen steeds meer aandacht besteed aan de vraag of gelden doelmatig en rechtmatig zijn besteed. De ChristenUnie juicht deze ontwikkeling toe.

Verder is het belangrijk, en dat geldt ook voor de tussentijdse financiële rapportages, dat er een heldere analyse wordt gegeven van verschillen tussen begroting en realisatie per deelprogramma. De risicoparagraaf zou nog meer aandacht moeten krijgen. Niet alleen om begrotingstechnisch met de risico's rekening te kunnen houden. Maar vooral ook om tussentijds bij te sturen en zonodig maatregelen te treffen.

Het opbouwen en bewaken van een goede reservepositie is belangrijk om eventuele tegenvallers op te vangen. Bestemmingsreserves en voorzieningen moeten regelmatig getoetst worden op de actuele behoefte.

Het Grondbedrijf is in een stad als Arnhem met veel ruimtelijke ontwikkelingen een noodzakelijk instrument om de regie van projecten, risico's en passende reserves in te kaderen. De ChristenUnie wil dat het overzicht van de exploitatie van het Grondbedrijf binnen drie maanden na afloop van het boekjaar beschikbaar is. Hiermee vergroten we tijdig het inzicht in de financiële situatie en van de onderscheiden grondcomplexen.

4.1. *Economische crisis*

In het najaar van 2008 heeft de wereld ervaren dat banken kunnen omvallen. Omdat ook Arnhem met publieke middelen omgaat, moet het treasury-statuuut goed op orde zijn.

De economische crisis vraagt van Arnhem maatregelen voor de korte en de lange termijn.

De ChristenUnie streeft naar een pakket aan maatregelen dat de burger ten goede komt.

Maatregelen die betrekking hebben op het grondbedrijf mogen niet blijven "hangen" bij een projectontwikkelaar. Starters en senioren verdienen extra aandacht.

Een tegenzittend economisch tij betekent niet dat je als stad alle ambitie moet laten varen.

Echter, er moeten keuzes gemaakt worden omdat Arnhem momenteel teveel tegelijk wil. Er

komen enorme bezuinigingen op de stad af. Bij de hieruit voortvloeiende keuzes is het

uitgangspunt voor de ChristenUnie niet alleen de korte, maar vooral de lange termijn

effecten. Centraal staat daarin dat keuzes en investeringen de Arnhemse burgers ten goede moeten komen.

4.2. De gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen moeten worden afgestemd op de belastingtarieven in qua inwonertal vergelijkbare gemeenten in Nederland. De jaarlijkse verhoging van belastingen en retributies mag niet hoger zijn dan de inflatie en loonindexering in Nederland.

De OZB is de belangrijkste belasting die de gemeente 'vanaf haar eigen grondgebied' mag heffen. De ChristenUnie vindt dat de tarieven van de OZB niet als redding van de begroting mogen dienen waarmee naar believen tekorten kunnen worden gedekt.

Het gemeentebestuur moet zich terughoudend opstellen waar het gaat om het verhogen van de lokale lastendruk voor de inwoners. Efficiencyverbetering zou een voortdurend proces moeten zijn om onder andere de lastendruk binnen de perken te houden.

In individuele gevallen, wanneer de individuele financiële draagkracht daartoe aanleiding geeft, behoort kwijtschelding van de verschuldigde belastingen en heffingen tot de mogelijkheden. Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk onderdeel in de strijd tegen armoede en sociaal isolement. Het college moet zich inspannen om de mogelijkheden van kwijtschelding bekend te laten zijn bij de groepen waarvoor dit is bedoeld.

4.3. Subsidiering

Financiële ondersteuning van maatschappelijke activiteiten is een hulpmiddel om de samenleving tot bloei te laten komen.

Wij staan een helder, eerlijk en consequent subsidiebeleid voor waarbij eigen bijdragen en fondswerving de voorkeur hebben. Ook moet helder vastgelegd worden wat de bedoeling is van gemeentelijke financiële ondersteuning en welke effecten van een subsidie verwacht worden.

Rekenkamer

Voor een goede controle kan de gemeenteraad niet zonder Rekenkamer. Deze functie moet in Arnhem een volwaardige plaats gaan krijgen binnen het controle-instrumentarium. De laatste jaren is daar onvoldoende vorm aan gegeven. Naast de accountant en de 213a onderzoeken van het college, zijn er interne audits en ambtelijke doorlichtingen.

Rekenkameronderzoek moet hier aanvullend op zijn. Inzet is om te leren en niet om af te rekenen. Dan is een onafhankelijke rekenkamer een krachtig instrument.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Een jaarlijks sluitende begroting**
- **Raad en college blijven streven naar verhoging van de informatiewaarde van de programmabegroting.**
- **Goede afweging van ambitieniveau van de gemeente enerzijds en de hoogte van gemeentelijke lasten anderzijds.**
- **Veel aandacht voor lange termijnaspecten van de begroting, zoals goede planning van onderhoudsbudgetten (o.a. Buiten Gewoon Beter (BGB) en het Gemeentelijk Rioleringsplan) en degelijke investeringsramingen.**
- **Het financieren van structurele lasten met structurele middelen.**
- **Een regelmatig verslag van de kostendekkendheid van de verschillende heffingen.**
- **Een actief en transparant grondbedrijf dat bijdraagt aan de gemeentelijke ambities.**

5. Ruimtelijke ordening en wonen: groeien in kwaliteit

Visie

De ChristenUnie vindt ruimtelijke ordening een van de belangrijkste taken van de gemeente en pleit voor een zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte. Keuzes nu, werken heel lang door. De ChristenUnie vraagt in haar programma nadrukkelijk aandacht voor de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Lange tijd ging het in Arnhem bij ruimtelijke ontwikkelingen vooral om kwantiteit. En dat was ook nodig. Inwoners moesten gehuisvest worden en de bedrijvigheid kreeg letterlijk alle ruimte. De economische en demografische ontwikkelingen vragen echter nu vooral om investeringen in kwaliteit. De economische crisis versterkt deze tendens alleen maar. Dat vraagt om een andere visie en een andere strategie van het stadsbestuur. Inbreiding heeft in principe de voorkeur boven uitbreiding. Voor alle ruimtelijke plannen geldt dat ze duurzaam moeten zijn. En dus ook over vijftig jaar nog bruikbaar zijn. Zowel qua functie als qua materiaal.

Arnhem scoort goed op de lijstjes waarin de woonkwaliteit wordt gemeten. Dat heeft onze stad te danken aan de unieke locatie tussen de rivieren, tussen de Veluwe en de Betuwe. De bijzondere woonkwaliteit van Arnhem willen we behouden. Daarom is voor de ChristenUnie de bijzondere landschappelijke kwaliteit altijd nadrukkelijk uitgangspunt bij (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast wil de ChristenUnie dat de grote cultuurhistorische waarden in en rond de stad gerespecteerd worden en zichtbaar blijven.

5.1. Grote projecten, gebiedsontwikkeling en herstructurering

De invulling van grote ruimtelijke projecten moet passen bij de stad zoals die in de loop van de geschiedenis gevormd is. Een van de grootste bouwplannen in Arnhem is het plan Rijnboog. Dit plan staat echter al jaren onder maatschappelijke, financiële en politieke druk. Een dusdanig groot plan voor de zuidelijke binnenstad moet op voldoende draagvlak kunnen rekenen. Zowel in de gemeenteraad als in de stad. De ChristenUnie is van mening dat de huidige plannen zowel technisch als financieel niet haalbaar zijn. Daarom pleit de ChristenUnie er voor de herstructurering van het Rijnbooggebied stapsgewijs te doen. De plannen voor het Havenkwartier moeten, ondanks eerder genomen raadsbesluiten, herzien worden. Uitgangspunt bij de herziening is dat de bebouwing zich voegt naar het bestaande stadssilhouet. Bij de herziening moet het bovengronds brengen van de Jansbeek in de plannen worden opgenomen. Ontmoeten en water moeten uitgangspunt zijn.

Fasering en prioritering is van groot belang om zorgvuldig om te gaan met risico's. Daarom moet de bouw van het Centraal Station alle aandacht krijgen, en kan wat de ChristenUnie betreft de ontwikkeling van Centrum Zuid voorlopig in de ijskast. Ambitie is prima, maar het is niet verstandig om als gemeente teveel grote projecten tegelijk te ontwikkelen.

De ChristenUnie is een groot voorstander van gebiedsontwikkelingen waarin ruimtelijke kwaliteit aan het gebied wordt toegevoegd. Dat kan de ontwikkeling van een landschapspark zijn (zoals Park Lingezeegen tussen Arnhem en Nijmegen), de herontwikkeling van een verouderd industriegebied of de herstructurering van wederopbouwwijken als Presikhaaf en Malburgen. Het is dan wel van belang dat de identiteit en de kwaliteiten van deze wijken bij de verdere ontwikkeling zoveel mogelijk gehandhaafd blijven.

De binnenstad is economisch, toeristisch, recreatief en uit het oogpunt van erfgoed van grote betekenis. Om functieverlies, leegstand e.d. te voorkomen wordt het winkelgebied compact gehouden. Menging van binnenstadsfuncties is nodig voor de vitaliteit van het stadshart.

Stadsblokken en Meinerswijk

De ChristenUnie blijft voorstander van een groen Meinerswijk en zal de ontwikkelingen en plannen die voortkomen uit het participatieproces op die randvoorwaarde toetsen. De kwaliteiten van Meinerswijk zijn bijzonder en verdienen het om actief beschermd te worden. De Stadsblokken vormen een uniek gebied dat vraagt om een unieke ontwikkeling. Bouwen is daar wat de ChristenUnie betreft onder voorwaarden mogelijk.

Leefomgeving

Ruimtelijke ordening gaat trouwens niet alleen over grote projecten. Voor de directe leefomgeving van de inwoners is het minstens zo belangrijk dat de kwaliteit van de publieke ruimte goed is en dat de voorzieningen, zoals voldoende groen en speelplaatsen in de directe woonomgeving, op orde zijn. Er moet bij het ontwikkelen van wijken gezorgd worden voor voldoende voorzieningen voor de verschillende groepen jongeren. Deze voorzieningen moeten al bij het ontwerp meegenomen worden, zodat niet achteraf discussie ontstaat over overlast die voorkomen had kunnen worden.

5.2. *structuurplan en grondbeleid*

Het nieuwe structuurplan moet richting geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. De nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening biedt de gemeente de instrumenten om nog sterker te sturen op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en het realiseren van ruimtelijke kwaliteit. Daarvoor is wel nodig dat de gemeente een duidelijke, toekomstbestendige visie heeft op de (ruimtelijk-economische) toekomst van de stad: een nieuwe structuurvisie.

Ook verwerving van grond is voor de gemeente een effectief middel om de regie te kunnen behouden. Dat geldt met name bij de realisatie van bouwopgaven, de ecologische hoofdstructuur en andere groenvoorzieningen. De ChristenUnie is van mening dat de gemeente een actief grondbeleid moet voeren binnen de door de raad vastgestelde kaders. Omdat grondbeleid een dynamische en soms ook risicovolle zaak is zal het bestuur op transparante en toegankelijke wijze verantwoording moeten afleggen aan raad en burgers.

De gemeente kan overigens niet alleen de ruimtelijke ordening sturen. Rijk, provincie en stadsregio maar ook bedrijven, ontwikkelaars en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke partners in het realiseren van de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Burgers kunnen via burgerparticipatie bijdragen aan de discussie over de toekomst van de stad en ook worden uitgedaagd om mee te denken over concrete oplossingen. Er is veel kennis en betrokkenheid in de stad aanwezig en volgens de ChristenUnie wordt deze nog te weinig benut. Het debat over de ruimtelijke ontwikkeling van Arnhem moet permanent worden gevoerd en is onmisbaar bij het vinden van draagvlak voor oplossingen voor de grote opgaven waar de stad voor staat. De ChristenUnie is daarom voorstander om burgers eerder en actiever bij het beleidsproces te betrekken. Duidelijke afspraken over de inbreng van burgers zijn bij elk project weer noodzakelijk. Dan wordt actief burgerschap mogelijk en wordt het draagvlak voor het beleid vergroot.

5.3. *Kwaliteit en doorstroming*

Een belangrijk onderdeel van het ruimtelijk ordeningsbeleid is het bouwen van woningen en het aanpassen van bestaande woningen. De gemeente Arnhem moet zorgen voor een gedifferentieerd woningaanbod. Dat betekent dat er voor alle doelgroepen en woonstijlen een kwalitatief passend en betaalbaar aanbod is en dat voorkomen wordt dat er eenzijdig wordt gebouwd. Arnhem heeft een flink aanbod aan koopwoningen en kent tegelijk een grote vraag naar sociale huurwoningen. Vraag en aanbod sluiten daarom niet altijd op elkaar aan. Het zogenaamde 'scheef wonen' is hiervan zowel oorzaak als gevolg.

Omdat er lang niet altijd een geschikte woning beschikbaar is moeten bijvoorbeeld vijftigers van wie de kinderen het huis uit zijn, blijven zitten in grote gezinswoningen. Dat heeft weer tot gevolg dat deze woningen niet beschikbaar komen voor gezinnen die op een grotere woning zitten te wachten. En zo raakt een deel van de woningmarkt verstopt. De ChristenUnie vindt 'scheef wonen' op zich niet slecht. Het is prima dat er in wijken een gemêleerde bevolkingssamenstelling is. Scheef wonen is echter wel een probleem als doorstromen niet mogelijk is omdat er onvoldoende woningen in het middensegment zijn. Het is zaak om dusdanig te gaan bouwen en herstructureren dat er op vrijwillige basis een doorstroom gaat ontstaan en zo de woningen aan de onderkant van de markt weer vrijkomen voor degenen die op dat segment zijn aangewezen. Het is van belang om bij bouwopgaven en bij het aanpassen van de afspraken met de Stadsregio niet alleen oog te hebben voor de korte, maar vooral ook voor de lange termijn. De afspraken tussen gemeente(n), marktpartijen en de Stadsregio moeten bovendien voorzien in flexibiliteit en maatwerk.

Maatwerk en maatvoering

De ChristenUnie vindt dat het bevorderen van doorstroming altijd maatwerk is. Pasklare oplossingen die voor de hele stad werken, zijn er niet. Bij het vaststellen van bouwplannen zal rekening gehouden moeten worden met de marktsituatie op basis van gedegen marktonderzoek en dus niet alleen op basis van maximalisatie van (grond)opbrengsten. Het gaat om het belang van de burgers en niet om dat van de projectontwikkelaars. Daarnaast is het behoud of de versterking van de sociale samenhang in wijken essentieel.

Het is belangrijk het Woonbehoefte Onderzoek (WoON) geregeld te herhalen. De ChristenUnie pleit ervoor om dit niet alleen te doen voor de verschillende doelgroepen (vaak gedefinieerd op basis van inkomensniveau en woonstijlen), maar ook over een hele wijk, op wijkniveau dus. Op die manier wordt het best inzicht verkregen in de behoeften die leven, en kan per wijk en per doelgroep maatwerk worden geboden. In ieder geval is duidelijk dat de woonbehoeften aan het veranderen zijn. Kwaliteit en specifieke functies van een woning zijn steeds belangrijker. Mensen willen graag blijven wonen in hun oude vertrouwde buurt en ook willen ouderen steeds vaker een kleine grondgebonden woning.

5.4. Bouwen in crisistijd

De economische crisis maakt het noodzakelijk te herprogrammeren en te temporiseren in bouwprogramma's. Tegelijk mag de kwaliteit van stedenbouwkundige plannen niet ondergeschikt raken aan de huidige, naar verwachting tijdelijke (conjuncturele) problematiek. We moeten voorkomen dat we bouwen voor leegstand (door eenzijdig een bepaald type woningen neer te zetten) of alleen maar goedkoop bouwen. Het risico is dat we dan ook de problemen van de toekomst 'inbouwen'. Kwaliteit is veel belangrijker dan kwantiteit.

Belangrijk is dat we bij het bouwen ook goed letten op de demografische en sociaal-economische balans van Arnhem als geheel. Arnhem heeft te weinig aantrekkingskracht op de hogere inkomensgroepen en voor de stad is het belangrijk dat ook deze groep bewoners ruimte krijgt. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met het groeiend aantal eenpersoonshuishoudens.

De woon-zorg-zone biedt veel mogelijkheden die benut moeten worden. Door combinaties te maken van verschillende typen woningen, zorginstellingen, kleinschalige voorzieningen (kapsalon e.d.) wordt de sociale cohesie bevorderd, kunnen ouderen langer op zichzelf blijven wonen, en verbetert de kwaliteit van de buurt. Bovendien wordt vereenzaming van vooral oudere mensen op deze wijze tegen gegaan.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Prioriteit geven aan het afmaken van station Arnhem Centraal. De overlast van het tijdelijke station moet zo snel mogelijk voorbij zijn. Dat betekent dat snelheid bij de uitvoering en afronding voorop staat.**
- **Een integrale afstemming van de vele stedenbouwkundige plannen, zowel functioneel als qua periode van uitvoering. Daarbij gaat het vooral om de plannen voor het Rijnbooggebied, voor de gebieden Binnenstad Noord Oost en Centrum Oost in relatie tot de historische binnenstad. Arnhem dreigt nu teveel hooi op de vork te nemen. De ChristenUnie pleit voor een heldere prioritering tussen de projecten en fasering binnen de afzonderlijke projecten.**
- **Stoppen van de ontwikkeling van de grote haven met Sluis; de (financiële) risico's zijn te groot. Er is behoefte aan een verantwoord, flexibel, breed gedragen Rijnboogplan.**
- **Heroverwegen van de ambities voor de plannen voor Centrum Zuid. Ook voor deze plannen geldt dat de gemeente Arnhem ervoor moet waken niet teveel tegelijk te willen ontwikkelen.**
- **Het veilig stellen van de restauratie van de Eusebiuskerk.**
- **Levensloopbestendig bouwen**
- **Betrekken van bewoners met het oog op het behoud en versterking van de sociale cohesie in wijken en buurten, met name tijdens herstructurerings- en bouwprocessen.**
- **Het versterken van de woonfunctie in de binnenstad, zowel door het stimuleren van wonen boven winkels als door het realiseren van aantrekkelijke en bereikbare woningen.**
- **Het voorzichtig omgaan met hoogbouw zodat de mooie Arnhemse zichtlijnen niet aangetast worden. Hoogbouw kan wel passend zijn op strategische plaatsen en om hoeken van de stad te markeren.**
- **Onderzoek naar 'bovenplanse verevening': opbrengsten van woningbouw op een uitleglocatie kunnen worden ingezet om het tekort bij binnenstedelijk bouwen aan te vullen.**

6. Natuur en milieu

visie

Wij hebben de aarde van onze Schepper ontvangen in bruikleen. Dus ons gebruik van deze wereld mag niet gericht zijn op de korte termijn. Ook volgende generaties moeten verder kunnen met ontwikkelingen die wij in gang hebben gezet.

Maar niet alleen toekomstige generaties, ook nu al mag de medemens die leeft buiten het rijke westen niet verder in problemen gebracht worden door onze manier van leven.

Integendeel, omdat wij onze naaste liefhebben als onszelf, moeten we hen laten meeprofiteren van de verbeteringen die we nastreven op het gebied van energie, milieu en economie.

Een goede verhouding tussen consumptie en milieubehoud hier en elders, is daarbij essentieel.

Dat betekent dat ook in financieel mindere tijden een daadkrachtig milieubeleid overeind moet blijven.

De ChristenUnie staat achter de doelen zoals die zijn verwoord in het klimaatakkoord dat de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk (Ministerie van VROM) hebben gesloten:

- Een reductie van de uitstoot van broeikasgassen van 30% in 2020 (ten opzichte van 1990). Hierbij gaat het zowel om CO₂ als om de overige broeikasgassen zoals methaan en lachgas.
- Een energiebesparingpercentage van 2% per jaar.
- Een aandeel van hernieuwbare energiebronnen (duurzame energie) van 20% in 2020.

Een reductie van de CO₂-uitstoot met 30% is een geweldige stap vooruit, maar niet het einddoel. Binnen drie decennia moet de overgang gerealiseerd zijn naar een volledig duurzame energie opwekking, dus alle energie opgewekt met hernieuwbare bronnen (energie-transitie). Auto's op elektriciteit komen er aan en zijn al verkrijgbaar.

Overheidsinstellingen zouden het voorbeeld kunnen geven door hiermee te gaan rijden (wel op groene stroom natuurlijk).

De ambities liggen hoog, maar zijn niet onhaalbaar. Een hechte samenwerking tussen Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, woningbouwcorporaties, bedrijven en burgers zal noodzaak zijn.

Gemeenten vervullen een zeer belangrijke voorlichtende en faciliterende rol in dit geheel. Zij staan immers dicht bij de burger (loketfunctie), maar hebben ook een voorbeeldrol. Tevens is de gemeente vergunningverlener en handhaver.

Het feit dat Arnhem zich millenniumgemeente noemt, schept verplichtingen!

6.1. Afval

Nederland 'produceert' in totaal circa 60 megaton (60.000.000.000 kilo) afval per jaar. Omdat vermindering niet realistisch lijkt, moet hergebruik uitgangspunt zijn.

Het apart inzamelen van gft-afval is meestal heel zinvol en (milieu-)rendabel. Het Rijk heeft gemeenten vanaf eind 2008 wel meer vrijheid gegeven om ten aanzien van gft-inzameling af te wijken van de Wet milieubeheer. Afwijken, zoals ook Arnhem doet, vereist wel een solide onderbouwing.

Bij het inzamelen van oud papier spelen vanouds kerken, verenigingen en instellingen een grote rol. Deze rol kan in Arnhem versterkt worden, zeker als er financiële prikkels bij komen.

Inmiddels zijn ook afspraken gemaakt rond de inzameling van plastics. Gescheiden inzameling van plastics is een goede bijdrage aan het milieu mits hergebruik ook werkelijk een positief saldo m.b.t. energie en grondstoffen oplevert.

Zwerfafval is nog steeds één van de meest genoemde ergernissen onder de bevolking. De gemeente moet zoveel mogelijk maatregelen nemen om zwerfafval te voorkomen. Blijvende voorlichting hieromtrent is van groot belang. Handhavend optreden is noodzaak.

6.2. *Energiebesparing en inkoopbeleid*

Tot op heden is het overgrote deel van ons energiegebruik afkomstig van brandstoffen die de CO₂ problematiek verergeren. Tot het moment dat de opwekking volledig is verduurzaamd is energiebesparing dus een belangrijk instrument.

Energiebesparing van formaat kan alleen tot stand komen door het opzetten van samenwerkingsverbanden. Samen met diverse doelgroepen, zoals wijken, besturen, verenigingen, middenstand en bewoners dient daarom aan energiebesparing gewerkt te worden. Door deze groepen ook rechtstreeks bij innoverende acties te betrekken, ontstaat er meer belangstelling voor het thema.

Een doorbraak van lage energiewoningen kan pas ontstaan, indien de bouwsector zelf verantwoordelijkheid hiervoor neemt en de opdrachtgevers zoals woningcorporaties en gemeentes concrete eisen stellen aan de energiewaarden van woningen en andere gebouwen, en dat ook controleren.

Een duurzame mondiale samenleving komt alleen dichterbij wanneer rechtvaardigheid wordt bevorderd, bijvoorbeeld door producenten in de derde wereld een eerlijke prijs te betalen voor hun producten. Want armoede leidt er toe dat mensen gaan overleven ten koste van hun natuurlijke omgeving, om van geweld nog maar te zwijgen. Daarom kan succesvol milieu en klimaatbeleid uiteindelijk niet zonder het streven naar eerlijke handel (fair trade). De gemeente moet zeker haar eigen inkoopbeleid op dit punt onderzoeken en verbeteren. De gemeente Arnhem moet aangeven hoe ze 75% duurzame inkoop in 2010 denkt te bereiken (doel gesteld door het rijk), en hoe de verschillende keurmerken daarin een rol kunnen spelen (binnen de regels van Europese aanbesteding).

De ChristenUnie steunt van harte de landelijke ambitie om in 2015, 100 % van de inkopen duurzaam te doen.

6.3. *Arnhem, groene stad*

Een van de kernwaarden van de stad Arnhem is de groene omgeving waarin ze gelegen is en het groen in de wijken en de vele parken die de stad rijk is. Dit feit is in 2008 onderstreept met het predikaat "Groenste stad van Nederland", en eind 2009 kwam daar nog de titel "Groenste stad van Europa" bij. De ChristenUnie is trots op deze elementen en staat dan ook niet alleen voor het behoud van het huidige areaal, maar ook voor het inbrengen van voldoende groen binnen nieuwe projecten, en verhoging van de groenkwaliteit waar het nu te stenig is.

Het project met de grootste mogelijkheden op dit gebied is het plan voor Stadsblokken / Meinerswijk. De natuurwaarde van Meinerswijk is in de huidige situatie enorm, en we vinden het dan ook van groot belang dat toekomstige ingrepen nooit ten koste zullen gaan van de biodiversiteit in dit gebied. Gezien de ligging is het wel een wens dat de toegankelijkheid verbetert: bereikbaar voor een grotere doelgroep. Stadsblokken is evengoed van waarde voor de natuur, maar staat wel in een ander perspectief dan Meinerswijk.

Stadsblokken kan namelijk de schakel vormen die noord en zuid nader tot elkaar brengt en is bovendien letterlijk op een steenworp afstand van het centrum van Arnhem gelegen. Een unieke plek, die vraagt om een unieke gebiedsontwikkeling. Hierbij is voldoende ruimte voor de rivier een dwingende randvoorwaarde.

We zullen de uitkomsten van het burgerparticipatie-traject dan ook aan deze uitgangspunten toetsen.

In de huidige ontwikkelingen komt er steeds meer aandacht voor andere vormen van groen zoals gevelgroen, reizende tuinen en daktuinen. Het blijkt dat deze vormen het stedelijk klimaat ten goede komen. We volgen deze ontwikkelingen en zullen indien mogelijk onze ondersteunende bijdrage hieraan leveren.

6.4. Natuur- en milieueducatie

De zorg voor de natuur hangt af van de heersende maatschappelijke waardering voor de natuur om ons heen. Het gebrek aan kennis van en affiniteit met de natuur moet aandacht krijgen. Steeds minder kinderen/jeugd komt in aanraking met de natuur. Door nu te investeren in kennis wordt er waardering, draagvlak en respect gecreëerd voor de toekomst. Het is dus van groot belang de natuur- en milieueducatie niet af te vallen maar te ondersteunen. Gemeenten kunnen dit op meerdere manieren doen. Voorlichting geven op basisscholen en middelbare scholen, door folders bij de gemeentelijke heffingen, en via diverse media aandacht geven aan het onderwerp en uiteraard zelf het goede voorbeeld geven.

6.5. Waterbeleid

Onze watervoorraden zijn niet oneindig en bovendien is waterzuivering kostbaar. We moeten er dus zuinig mee omspringen. Regenwater is letterlijk een geschenk uit de hemel – er is beter gebruik denkbaar dan afvoeren door het riool. Hoogkwalitatief water moet daarom niet ingezet worden voor laagwaardige toepassingen. Bij bouwprojecten verdient deze scheiding van waterstromen dan ook de aandacht.

De Rijn die door Arnhem stroomt, dient letterlijk en figuurlijk meer ruimte en aandacht te krijgen. De ChristenUnie steunt de plannen die deze ruimte creëren.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **onderzoek naar meer gebruik van duurzame energie**
- **onderzoek naar alternatieve brandstoffen en duurzame energie door het bedrijfsleven en opleidingscentra stimuleren**
- **afname van 'groene stroom' en zo mogelijk 'groen gas' door de gemeente**
- **het werken met een energiebesparingsplan en een energicoördinator.**
Bijzondere aandacht daarbij voor:
 - **het nuttig aanwenden van warmte die bij productie van elektriciteit vrijkomt (warmtekrachtkoppeling)**
 - **het energieverbruik van openbare gebouwen en gesubsidieerde instellingen**
 - **de warmte-isolatie van woningen door het stellen van normen in de bouwvergunningen**
 - **informatie verstrekking aan de burger moet maximaal helder, want energie verbruik en -besparing is complexe materie**

- **bij bouwprojecten meer en deskundige controle op de juiste implementatie van energiebesparende voorzieningen.**
- **een gemeentelijk inkoopbeleid met aandacht voor eerlijke handel ("fair trade")**
- **toewerken naar 100 procent duurzame inkoop in 2015.**
- **binnen 4 jaar de recycling van plastics te evalueren om te beoordelen of deze vorm van afvalscheiding genoeg milieuvoordeel oplevert t.o.v. verbranding.**
- **groen dat moet wijken, compenseren door herbepanting.**
- **monumentale bomen worden gespaard en beschermd.**
- **nieuwe initiatieven die groen in bebouwd gebied mogelijk maken ondersteunen.**
- **het financieel steunen van Natuur- en Milieueducatie.**
- **bescherming van een groen Meinerswijk en een verantwoorde invulling van Stadsblokken.**
- **het actief tegengaan van straatvervuiling door handhaving en boetes.**
- **duidelijke afspraken over het schoonmaken van terreinen na (grote) evenementen.**
- **regulatie van hondenpoep in de openbare ruimte. Handhaven van de afspraak dat de eigenaar dit zelf opruimt.**
- **koppeling van riolrechten aan het waterverbruik. (Inclusief voorlichtingscampagne over watergebruik.)**
- **meer promotie voor het afkoppelen van regenwater van de riolering. Stimuleer samenwerking in wijken!**
- **het verder wegwerken van achterstallig onderhoud van de riolering. Waar nieuwe riolering wordt aangelegd, is scheiding van afvalwater en regenwater het einddoel.**

7. Mobiliteit

Visie

Mobiliteit van mensen en goederen blijft groeien. Mobiliteit is een noodzakelijke voorwaarde voor de sociale en economische ontwikkeling van Arnhem. Echter, de bewustwording omtrent de problematiek die deze mobilisering met zich meebrengt groeit ook. Niet alleen het toenemend aantal files. Maar vooral de bijdrage aan het broeikas-effect en de negatieve gezondheidseffecten van zogenoemd fijnstof. Deze problematiek heeft inmiddels mondiale proporties aangenomen.

Tegelijkertijd groeit ook de kennis over alternatieve brandstoffen en met name in Arnhem wordt er door de Hogeschool Arnhem Nijmegen en het bedrijfsleven veel gedaan om deze alternatieven in te zetten in de samenleving. De ChristenUnie is van mening dat deze initiatieven van groot belang zijn voor Arnhem, maar ook voor Nederland en Europa. Waar de gemeente dus de mogelijkheid heeft om op een verantwoorde wijze dergelijke projecten te ondersteunen zal de kans met beide handen worden aangegrepen.

In de komende periode wordt verwacht dat het autoverkeer in en rond Arnhem zal toenemen. Vooral de verkeersbewegingen tussen Arnhem Noord en Zuid zullen stijgen. Dit vraagt om drastische maatregelen, ook in de regio.

Het doorgaande verkeer dat via het centrum van Arnhem rijdt moet worden teruggedrongen. De bestaande rijkswegen (A12, A50 en A15) vormen een ring rond Arnhem voor dit doorgaande verkeer. Om deze ring voor Arnhem beter te laten functioneren moet er een volledige aansluiting van de N837 op de A50 komen en moet de A15 worden doorgetrokken naar de A12 waardoor de Pleyroute wordt ontlast. Een Westtangent is alleen bespreekbaar wanneer dit voor natuur en landschap geen verslechtering betekent, wat met de kennis van nu een onmogelijke opgave lijkt.

Komende jaren zal de A12 verbreed worden. De vergroting van de capaciteit en doorstroming is een goede zaak. De ChristenUnie ondersteunt initiatieven die de luchtkwaliteit rond de verbrede A12 ten goede komen.

Het verder uitbouwen van het Stedelijk Verkeer en Vervoerplan (SVVP) de Parkeernota, en de structuurvisie zal zoveel mogelijk in samenwerking met wijkverenigingen, bewoners, buurgemeenten, provincie en het KAN moeten gebeuren.

7.1 Doorstroming

De Arnhemse verkeerssituatie is weliswaar verbeterd, maar zeker nog niet optimaal. Aanpassing van kruisingen en verkeersknooppunten zal de komende jaren de doorstroming verder moeten verbeteren. We verwachten dat het gecombineerd inzetten van nieuwe inzichten en technieken (m.b.t. de inrichting van wegen, en intelligente verkeerslichtinstallaties) de oplossing kan bieden.

Een deel van de straten is aangewezen als radialen. Deze zijn van belang voor de bereikbaarheid en de doorstroming. De Apeldoornseweg en de IJssellaan-Boulevard Heuvelink zullen in de komende jaren worden heringericht. Wij vinden het essentieel dat niet alleen de doorstroming hier verbetert, maar ook de ruimtelijke- en milieukwaliteit voor zowel omwonenden als weggebruikers.

Tijdens evenementen zorgt de grote toeloop van bezoekers niet zelden voor een onverantwoorde verkeersbelasting. Voortbouwend op de verbeteringen van de afgelopen jaren, moet de bereikbaarheid nog verder geoptimaliseerd worden, onder andere door stimulering van bezoek middels het OV en de fiets.

Duurzaam

De burger moet de keuze van z'n vervoermiddel veel bewuster gaan maken, afgestemd op de situatie. In de stad heeft verplaatsing te voet, fiets en openbaar vervoer natuurlijk de voorkeur boven gebruik van de auto, zeker overdag. De trend van de laatste jaren wijst wat dat betreft in de goede richting. Dit kan nog meer bevorderd worden door goede voorlichting, maar meer nog moeten mensen 'verleid' worden tot het gebruiken van fiets en ander duurzaam vervoer.

Zowel de hogere kwaliteit van het wegdek als de efficiënte routes, maar ook de mogelijkheid tot gratis bewaakte stalling hebben de afgelopen jaren geresulteerd in een verhoging van het percentage bezoekers dat op de fiets komt. Het fietsnetwerk laat op een aantal locaties echter nog te wensen over, evenals het aantal mogelijkheden tot gratis, bewaakte stalling bij openbare gebouwen en in winkelgebieden. Tijdens wegwerkzaamheden is een korte, berijdbare omleiding voor fietsers met goede bewegwijzering een must. Onderzoeken geven aan dat de doorstroming en de luchtkwaliteit bevorderd worden als kruisingen met verkeerslichten vervangen worden door rotondes. De ChristenUnie is daarom voorstander van die vervanging, behalve bij zeer drukke kruispunten.

7.2. Veilig

De burger moet zich veilig kunnen verplaatsen. Daarbij moeten de meest kwetsbare verkeersdeelnemers, dus kinderen, gehandicapten en bejaarden, de hoogste aandacht krijgen.

Daarvoor moet allereerst het wegdek en het wegmeubilair in orde zijn. Dit is in Arnhem door een gebrek aan onderhoud aan wegen en fiets- en looppaden nu op veel plaatsen niet het geval. Onderhoud moet in principe voor uitbreiding van infrastructuur gaan. Fiets- en looproutes dienen beter te worden ingericht en bewegwijzerd. Veilige oversteekplaatsen en goed onderhouden trottoirs vormen daarbij een belangrijk verbeterpunt.

De infrastructuur moet verkeersveilig worden vormgegeven door, naast zoveel mogelijk scheiding van verkeerssoorten, een goede en voor de burger herkenbare categorisering van de wegen (30km-gebieden, stroomwegen etc.) .

Snelheidsremmende maatregelen in verblijfsgebieden moeten het echter niet onmogelijk maken om te voldoen aan de normen voor de aanrijdtijden van de hulpdiensten.

Verkeersonveiligheid hangt sterk samen met hufferig gedrag. De ChristenUnie pleit voor een mentaliteitsverbetering ten aanzien van de openbare ruimte. Op scholen moet dit worden geleerd en in communicaties van de gemeente moet dit breed worden uitgedragen.

Daarnaast moeten de notoire misdragers stevig worden aangepakt. Agressie op straat en in het openbaar vervoer kan zo worden teruggebracht. Belangrijk is het scheppen van goede randvoorwaarden als straatverlichting en controle zowel in het openbaar vervoer als op straat door de aanwezigheid van agenten. De ChristenUnie wil ook in dit kader op de hoogte zijn van de prioriteitsstelling door politie en justitie.

7.3. Leefbaar

Verkeer en vervoer mogen de ruimtelijke kwaliteit zo min mogelijk aantasten. Aanpassing en uitbreiding van infrastructuur moet een integraal onderdeel van de ruimtelijke ordening zijn (inpassing).

De lokale luchtkwaliteit moet zo snel mogelijk voldoen aan de Europese eisen. Daarvoor is in Arnhem een actieplan nodig voor de komende jaren. Ook dient het geluidsniveau langs de wegen in Arnhem te gaan voldoen aan de wettelijke eisen.

De ChristenUnie wil dat Arnhem trolleystad blijft. De dieselbussen die in en rond Arnhem rijden, moeten vervangen worden door bussen op aardgas of andere milieuvriendelijke technieken. Daarom ondersteunt de ChristenUnie onderzoek naar milieuvriendelijker brandstoffen voor het openbaar vervoer. De aanleg van fietsroutes door autoluwe straten maakt het fietsen aangenamer en gezonder, zeker wanneer een fietspad ook nog eens bromfietsvrij is. Voor het doorgaande goederenvervoer per rail moet de Betuweroute worden gebruikt. De noordoost-tak, die door Arnhem gaat, moet hierbij worden ontzien. Dit niet alleen vanwege de risicovolle transporten van chemische stoffen en petrochemisch transport, maar ook vanwege de uitstoot van dieseltreinen.

Goed parkeerbeleid

De ChristenUnie wil graag minder blik in de openbare ruimte. Ondergronds parkeren is daarom aantrekkelijk. Het is belangrijk dat parkeren in de wijken de komende jaren aandacht krijgt. Veel stadswijken zijn niet ingericht op het grote aantal auto's dat het huidige straatbeeld kenmerkt. Helaas gaat parkeerruimte over het algemeen ten koste van waardevolle openbare ruimte die ook voor groen en speelvoorzieningen gebruikt had kunnen worden.

De oplossingen zijn over het algemeen niet eenvoudig, laat staan goedkoop, des te belangrijker is het om innovatieve ideeën de ruimte te geven en bewoners mee te laten denken over een passende oplossing op wijkniveau. Marktpartijen kunnen een rol spelen bij het ontwikkelen van kleine wijkparkeergarages.

Transferia zijn en blijven een goed antwoord op de overbelasting van het stadscentrum; impulsen voor het gebruik ervan worden dan ook door de ChristenUnie ondersteund of aangedragen.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Meer rotondes, minder verkeerslichten**
- **Veilige oversteekplaatsen (denk aan kinderen en mensen met een beperking).**
- **Toegankelijk Openbaar Vervoer voor mensen met een beperking.**
- **Stimuleren van alternatieve, duurzame vormen van vervoer. Dit geldt voor alles van lopen en fietsen tot aardgas- of waterstofbus.**
- **Voldoende fietsenrekken, en in stand houden van de gratis bewaakte stallingen.**
- **Onderhoud gaat in principe voor uitbreiding van infrastructuur. Meer geld voor onderhoud aan wegen, fiets- en voetpaden: geen gaten en kuilen.**
- **Bij stations en eventueel ook op andere plekken in de stad moet het mogelijk zijn een fiets te huren (gewoon of elektrisch), of gebruik te maken van een fietstaxi.**
- **Vergroten van de aantrekkelijkheid van transferia.**
- **Tegengaan van huftegerigheid in het verkeer. o.a. door gerichte educatie, bijvoorbeeld door ervaringsdeskundigen, en door handhaving.**
- **Verzet tegen sloop van de bus- en fietsbaan van de Nelson Mandelabrug.**

8. Economie: versterken wat sterk is en faciliteren van een duurzame ontwikkeling

Visie

Ook in de economie staat het besef voorop dat de mens de opdracht heeft de aarde op een verantwoorde manier te “bouwen en bewaren”. Die opdracht kan in groter verband alleen samen worden uitgevoerd, door markt, maatschappelijke organisaties en overheid, ieder in een eigen rol. De overheid is slechts een van de spelers in het veld van de economische ontwikkeling. Samen met het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties is de gemeente verantwoordelijk voor een goed draaiende stedelijke economie. De economie is een van de dragers van een vitale stedelijke samenleving en daarom is een goed economisch beleid cruciaal.

Een goed beleid heeft allereerst oog voor de ontwikkelingen die zich voordoen en waar Arnhem van kan profiteren.

Door schaalvergroting van de economie, de arbeidsmarkt en de woningmarkt wordt de stedelijke economie steeds meer onderdeel van de regionale economie van de regio Arnhem – Nijmegen en het zogenaamde WERV-gebied (Wageningen – Ede – Renkum – Veenendaal). Onderlinge afstemming van beleid en samenwerking met deze gemeenten worden daarom steeds belangrijker. De ChristenUnie is voorstander van een sterke regionale samenwerking waarin de gemeenten elkaar aanvullen en iedere gemeente zich profileert op de sterke punten. Voor Arnhem zijn dit met name de zakelijke dienstverlening, toerisme & vrije tijd, zorg en welzijn, mode en vormgeving en energie- en milieutechnologie. De ChristenUnie wil bevorderen dat deze economische clusters zich verder kunnen ontwikkelen en ruimte krijgen om te groeien. Een goede bereikbaarheid en een goed functionerende arbeidsmarkt, de aanwezigheid van kennisinstellingen en passende werklocaties zijn hiervoor essentiële voorwaarden. De gemeente heeft tot taak deze voorwaarden zo goed mogelijk te realiseren zodat bedrijven en maatschappelijke organisaties op hun beurt zo goed mogelijk hun rol kunnen vervullen.

8.1. *Faciliteren, reguleren en ordenen*

De gemeentelijke overheid is niet alleen faciliterend. De overheid heeft ook een ordenende en regulerende rol. De economische ontwikkeling mag daarom niet ten koste gaan van het welzijn van de mens en moet tot stand komen binnen de randvoorwaarden van duurzaamheid. Dat wil zeggen dat de economische ontwikkeling gericht is op ontwikkeling van de samenleving als geheel en rekening houdt met de draagkracht van de schepping en met toekomstige generaties.

Concreet betekent duurzaamheid dat we zorgvuldig omgaan met ruimte en daarom de voorkeur geven aan herstructurering van bestaande bedrijventerreinen boven de aanleg van nieuwe. De ChristenUnie zet in op een actief gemeentelijk beleid gericht op de vermindering van CO₂-uitstoot. De gemeente moet bedrijvigheid aantrekken op het gebied van duurzame energie en milieutechnologie. Arnhem wil koploper zijn in het duurzaam economisch ondernemen. De ChristenUnie hecht in het kader van duurzaamheid ook veel belang aan het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het nieuwe college moet hiervoor concrete plannen ontwikkelen. De ChristenUnie ziet het in dat verband ook als een taak voor de gemeente om te bezien of bedrijven van elkaars expertise of producten gebruik kunnen maken.

Door bundeling van productie en distributie kan veel transport voorkomen worden, kan veelsoortige werkgelegenheid worden geboden en kan intensief gebruik gemaakt worden van dure infrastructuren. Wat voor de één afval is, is voor de ander een grondstof. Zo wordt op zorgvuldige wijze met grondstofvoorraden omgegaan.

Duurzaamheid wordt verder vormgegeven in het vestigingsbeleid voor bedrijven, in bestemmingsplannen en in een gemeentelijk milieubeleid. De gemeente Arnhem zorgt in dat kader voor heldere en transparante regelgeving. De beoordeling van aanvragen mag regulerend en sturend zijn maar er moet voorkomen worden dat er een bureaucratie ontstaat die vestiging van bedrijven bemoeilijkt en vertraagt. Daar is op lokaal niveau heel veel aan te doen. Eén loket voor alle vragen van bedrijven voorkomt bureaucratie en eindeloze afhandelingprocedures. Door snelle afhandeling van de verschillende soorten vergunningen en een goede afstemming binnen de gemeente wordt meegewerkt aan een positief vestigingsklimaat.

Tot de regulerende taak rekent de ChristenUnie ook het voorkomen van economische activiteiten die niet bijdragen aan het welzijn van de mens. De ChristenUnie verwerpt daarom activiteiten als prostitutie, gokhallen en coffeeshops. De ruimte hiervoor wordt zo veel mogelijk ingeperkt. Bij een geordende economie horen ook gemeenschappelijke rustmomenten. De ChristenUnie pleit voor de zondag als collectieve rustdag en wil daarmee vasthouden aan deze belangrijke verworvenheid uit onze christelijke traditie. Dat betekent dat winkels op zondag zoveel mogelijk gesloten zijn.

8.2. Werkgelegenheidsbeleid tegen de 'scheefgroei'

Arnhem kent een scheve verhouding tussen de beschikbare werkgelegenheid, de samenstelling van de bevolking en het opleidingsniveau. Arnhem is een dienstestad met veel werkgelegenheid voor hoger opgeleiden, terwijl de gemeente juist relatief veel lager opgeleiden kent.

Dat leidt ertoe dat er veel mensen van buiten naar Arnhem komen om de functies voor hoger opgeleiden in te vullen en er tegelijkertijd voor een deel van de Arnhemse bevolking geen passende banen in de stad aanwezig zijn. Dit is een van de redenen dat Arnhem een relatief hoge werkloosheid kent. In 2009 maakten ruim 6.000 burgers gebruik van een bijstandsuitkering. Dat is een ernstig probleem wat vraagt om intensief beleid van de gemeente. Ook de strijd tegen jeugdwerkloosheid verdient aparte aandacht.

Tegelijkertijd moeten we beseffen dat het veranderen van deze 'scheefgroei' een lange adem vergt en om de inzet van meerdere partijen vraagt. Ook in het werkgelegenheidsbeleid moet Arnhem zich sterk maken voor goede samenwerking met naburige gemeenten en de provincie.

Eerste verantwoordelijkheid van de gemeente is het behouden en aantrekken van werkgelegenheid. Daarnaast moet de gemeente op allerlei manieren scholing voor werknemers stimuleren

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Inzet op kansrijke en sterke sectoren binnen een samenhangende regionaal-economische ontwikkeling.**
- **Verduurzaming van de economie, onder meer door een gericht energie-beleid en het aantrekken van bedrijven in de duurzame energie- en milieutechnologie.**
- **De zondag blijft zoveel mogelijk de collectieve rustdag. Ook voor de winkelcentra.**
- **een goede combinatie van inburgeringstrajecten en betaald werk.**
- **Een breed gedragen en goed functionerend ondernemersfonds.**
- **eenvoudige en heldere vestigingseisen voor bedrijven..**
- **het betrekken van het bedrijfsleven bij opleidingstrajecten voor jongeren.**
- **meer mogelijkheden voor vestiging van winkels en bedrijfjes in de wijken die in de dagelijkse levensbehoeften voorzien; dit vergroot de leefbaarheid.**

9. Sociale zaken

Werkgelegenheid

Werkloosheid en zeker langdurige werkloosheid is een probleem voor zowel de samenleving als de persoon die het betreft. Het is van groot belang dat mensen actief, betrokken en gewaardeerd blijven. Vooral jeugdwerkloosheid moet voortvarend worden aangepakt om te voorkomen dat jongeren afglijden, maar ook de bemiddeling van de oudere werkloze heeft extra aandacht nodig.

Er zijn in de gemeente Arnhem diverse trajecten die werken met behoud van uitkering mogelijk maken, onder andere: Werken voor de Stad, Eurojobs, het werken in de Trainings Centrale en andere sociale activeringstrajecten. De ChristenUnie ziet het grote belang daarvan in. Sancties zijn in dit verband zeker mogelijk: wie niet wil werken krijgt ook geen geld.

Juist voor jongeren is het heel belangrijk dat ze niet aan de zijlijn van de maatschappij toekijken maar zich actief opstellen. Studeren, werken of een duaal traject volgen. Jongeren tot 30 jaar hebben wat de ChristenUnie betreft geen recht op een uitkering maar zijn aan het werk of volgen een opleiding.

De ChristenUnie zou graag zien dat uitkeringsgerechtigden activiteiten gericht op herintreding ook in hun eigen wijk kunnen uitvoeren. Dit vereist samenwerking tussen de partijen die betrokken zijn bij de Wet Werk en Bijstand, samen met organisaties die in de wijk actief zijn. Goed draaiende non-profit en not-for-profit organisaties kunnen zo aangevuld en versterkt worden met de inzet van bijstandgerechtigden op een manier die rechtstreeks ten goede komt aan de lokale gemeenschap. Dit geldt als werkervarings- en reïntegratietraject. Daarbij kunnen lokaal gevestigde bedrijven uitgedaagd worden te investeren in deze projecten. De ChristenUnie roept het bedrijfsleven op ook op deze wijze maatschappelijk verantwoord te ondernemen.

Een goede werkgelegenheid is van belang voor zowel de bedrijven als de gemeente en haar inwoners. Het belang om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering te halen en te houden is bijzonder groot. Het geldt dat hiervoor beschikbaar is moet efficiënt ingezet worden. Er is door samenwerking op dat terrein dus heel wat te winnen. Wanneer bedrijven bijdragen in de scholing van jongeren ligt het werk als het ware om de hoek klaar. Jongeren kunnen op die manier beter aan de slag. Bedrijven hebben zo de nieuwe arbeidskrachten binnen handbereik. En voor de gemeente is er een grote plaatsingsmogelijkheid van mensen die tot de arbeidsmarkt willen toetreden. Het is daarom van belang dat de gemeente in overleg met het bedrijfsleven onderzoekt op welke wijze zij in opleidingstrajecten en om/bij/nascholing kan bijdragen. En daarover ook afspraken maakt met het bedrijfsleven.

Hoewel de druk om aan het werk te gaan en blijven groot moet zijn, getuigt het ook van maatschappelijke moed te erkennen dat niet iedere burger op dezelfde wijze in onze productie- en prestatiecultuur kan meekomen. Maatschappelijk ondernemen is daarom ook dat zowel overheid als bedrijfsleven ruimte bieden aan mensen die moeilijker kunnen meekomen. Door inschakeling in vrijwilligerstrajecten, of leerwerktrajecten dan wel door geschikte arbeid aan te bieden, zullen individu en maatschappij samen winnen.

Tegelijk moeten betrokkenen aangesproken worden op hun primaire verantwoordelijkheid voor hun levensonderhoud en moet er alles aan gedaan worden om hen zelfstandigheid (wonen, werken, omgang met geld, opvoeding e.d.) aan te leren. Voorlichting waarbij mensen op hun rechten (voorzieningen en uitkeringen) worden gewezen moet meer aandacht krijgen.

Verder moet de gemeente zich, binnen de mogelijkheden die ze heeft, maximaal inspannen voor de moeilijk bemiddelbare werkzoekenden. Juist voor mensen met een (tijdelijke) terugslag heeft de gemeente een verantwoordelijkheid. Dit kan door opleidingen maar ook door gesubsidieerde arbeid.

Maar er is meer dan betaald werk. Met het oog op het daadwerkelijk samenleven in de stad is vrijwilligerswerk erg belangrijk. De ChristenUnie wil het vrijwilligerswerk stimuleren en ziet voor de gemeente een taak om dit waar mogelijk en nodig te faciliteren.

Minimabeleid

In de Wet Werk en Bijstand staat het streven naar werk terecht voorop. De bijstand blijft echter een essentiële noodvoorziening. De gemeente stimuleert daarom, door middel van intensieve voorlichting en gerichte huisbezoeken, minima tot 120% van het minimum aanspraak te doen op regelingen. Bij het verstrekken van bijstand zorgt de gemeente voor individueel maatwerk:

- vrijstellingen van gemeentelijke heffingen
- kortingen bij vervanging van dure, maar onmisbare apparatuur
- reductieregelingen bij sport- en muziekverenigingen
- afhankelijk van de situatie niet een sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders met kind(eren) tot 4 jaar (maatwerk). Stimulering richting studie en zo mogelijk parttime werk, is met het oog op de toekomst van deze gezinnen wel van groot belang

In samenwerking met organisaties, kerken en religieuze instellingen in Arnhem wordt 'stille armoede' door de gemeente getraceerd. Verder draagt de gemeente, al dan niet in samenwerking met andere gemeenten, zorg voor voldoende opvang van dak- en thuislozen en voor een centraal adres waardoor deze mensen een uitkering kunnen krijgen. De gemeente dient actief te zijn als het gaat om schuldpreventie en schuldhulpverlening. Zij moet ruimte bieden aan bonafide, private schuldhulpverlening.

Bij inburgering dient er al meteen gekeken te worden naar eventuele opleidingstrajecten, taalstages, werken en lerenprojecten, sociale activering/vrijwilligerswerk en dergelijke. Bovendien wordt er veel aandacht besteed aan taalvaardigheid van de bijstandsgerechtigden.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **Enerzijds ruimhartige en snelle toekenning van een uitkering bij werkloosheid, anderzijds een stevige en kaderstellende aanpak om mensen weer aan een betaalde baan te helpen - wanneer dit onmogelijk blijkt het aanbieden van een zinvolle daginvulling via een participatiebaan of vrijwilligerswerk**
- **Jongeren tot 27 jaar volgen een opleiding of zijn aan het werk, zij krijgen geen uitkering**
- **Inzet van onorthodoxe maatregelen om (ook) de 'harde kern' van bijstandsgerechtigden via een participatiebaan, betaald- of vrijwilligerswerk werk, geactiveerd te krijgen**
- **Behoud van de inzet van de Arnhemse Trainings Centrale**
- **Conform de huidige situatie, handhaving van beschikbaarheid van minimabeleid tot 120% van het minimum.**

- **Overleg met religieuze instellingen over stille armoede en de aanpak daarvan.**
- **Gerichte voorlichting over (voorkomen van) schulden bij jongeren.**
- **De gemeente ontwikkelt beleid om vrijwilligerswerk te stimuleren.**
- **Actief beleid (voorlichting) om het niet-gebruiken (door onwetendheid) van de bijzondere bijstand terug te dringen.**

10. Een bloeiende samenleving

Visie

Door individualisering en secularisering bestaat de samenleving steeds meer uit eilandjes. Jarenlang zijn mensen gestimuleerd om in de eerste plaats aan zichzelf te denken. Er is een sterke gerichtheid op de eigen ontwikkeling, de eigen carrière, het eigen huis, het eigen gezin. Mensen zijn minder solidair en minder tolerant. Die verbrokkeling is nog versterkt door het pluralisme. Jarenlang zijn de verschillende (etnische) groepen in de samenleving gestimuleerd hun eigenheid te behouden, vanuit de gedachte 'ieder zijn eigen waarheid, als ik er maar geen last van heb'.

Al die verschillende groepen kunnen een verrijking van de samenleving betekenen. Daarvoor moet er contact zijn, gesprek, dialoog, relatie. Daardoor ontstaat begrip en betrokkenheid.

In de samenleving die wij voor ogen hebben is er voldoende aandacht voor samenhang, voor gedeelde waarden en normen, voor wat ons bindt en voor die zaken waarin mensen elkaar gewoon nodig hebben. Sociale cohesie gaat over gezamenlijke en onderlinge verantwoordelijkheid en dus over relaties.

Bij sociale samenhang, de overdracht van waarden en normen en het investeren in onderlinge verantwoordelijkheid en relaties spelen opvoeding en onderwijs een grote rol. Daarnaast is het, juist met het oog op integratie en acceptatie van achterstandsgroepen, van belang dat er streng wordt opgetreden tegen overlast en wetsovertreding.

10.1. Jeugd, gezin en onderwijs

Prioriteit bij het gezin

Elk gezin is een samenleving in het klein. Als het goed is, vertoont het gezin de gewenste sociale samenhang van de maatschappij als geheel. Het gezin is het begin. We willen ons daarom voluit inzetten voor de randvoorwaarden die een gezond gezinsleven mogelijk maken.

Ouders hebben de hoofdverantwoordelijkheid voor hun kinderen. Opvoeding is een kwestie van multi-tasking en het is daarom goed dat er een Centrum voor Jeugd en Gezin is wat daarbij kan helpen. We willen stimuleren dat dit Centrum snelle, laagdrempelige en professionele ondersteuning biedt voor alle ouders in onze stad.

Verantwoordelijkheden van school en gemeente

Naast het gezin spelen ook de school en de gemeente een belangrijke rol in de zorg voor de jeugd.

De school is verantwoordelijk voor de zorg rondom de leerlingen, de gemeente draagt zorg voor de omgeving van de school (leefbaarheid en veiligheid). De ouders blijven begin- en eindverantwoordelijk voor hun kinderen.

De school moet een veilige omgeving zijn waar kinderen zich thuis voelen en zich kunnen ontwikkelen tot volwassenen die voldoende zijn toegerust om de maatschappij in te gaan. Helaas wordt de school in toenemende mate een onveilige plek, onder meer door individualisme, afname van respect, en de daarbij horende verkilling in de relaties. Te vaak wordt gedrag gebaseerd puur op eigenbelang, zondig met (verbaal) geweld.

De ChristenUnie is zich bewust van de waarde die peuterspeelzalen kunnen hebben. Niet alleen vergemakkelijkt een peuterspeelzaal de overgang naar het basisonderwijs, maar ook vergroot ze de mogelijkheden om kennis te maken met de Nederlandse taal en cultuur voor allochtone kinderen.

Daarnaast kunnen er al in een vroeg stadium leer- en gedragsproblemen gesignaleerd worden.

De gemeente moet zorgen voor een zo compleet mogelijke, goed bereikbare en goed onderhouden onderwijsinfrastructuur. Letterlijk en figuurlijk dicht bij de mensen. Omdat onderwijs in het verlengde ligt van de opvoeding door de ouders, honoreert de gemeente het grondwettelijk recht van vrijheid tot stichting en inrichting van onderwijs.

Bijzondere en openbare scholen behoren financieel gelijk behandeld te blijven.

Arnhem moet blijven zorgen voor een adequaat leerlingenvervoer om zowel de keuzevrijheid van de ouders als de bereikbaarheid van de school voor de leerlingen te bevorderen.

De ChristenUnie ziet de ontwikkeling van de brede buurtschool als een goede mogelijkheid om netwerken op te bouwen en zo (sociaal-economische) problemen van gezinnen aan te pakken. In een stimulerende en coördinerende rol moet de gemeente Arnhem de verdere ontwikkeling van brede buurtscholen ondersteunen. Een brede school (inclusief de directe omgeving) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, school, ouders en andere (welzijns)organisaties (ook sportverenigingen). Dat vergt een goede coördinatie en investeren in goede relaties.

Bij de omzetting naar een brede school moet de identiteit van de scholen behouden kunnen blijven.

De gemeente Arnhem moet bevorderen dat jongeren die de arbeidsmarkt opgaan in het bezit zijn van een goede startkwalificatie. Daarom moet de gemeente (eventueel regionaal) beleid ontwikkelen voor controle van de leerplicht, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, voor volwasseneneducatie en inburgering. Ook het bedrijfsleven moet hier meer bij betrokken worden.

Scholen zijn steeds vrijer in het kiezen van activiteiten naast het normale lesprogramma. Dat gaat helaas soms ten koste van het bewegingsonderwijs. Daarom wil de ChristenUnie het schoolzwemmen weer verplicht stellen, ook omdat blijkt dat steeds meer (vooral allochtone) kinderen niet kunnen zwemmen.

Voor succesvolle integratie is het voor allochtone leerlingen erg belangrijk dat er vanaf de start van de schoolloopbaan veel aandacht besteed wordt aan de beheersing van de Nederlandse taal en ook aan sportactiviteiten. Het verschijnsel van 'witte' en 'zwarte' scholen past niet in dit plaatje.

Als een kind vastloopt, hoort er een breed, integraal zorgaanbod te zijn om kind en ouders te ondersteunen. Het inzetten van "Eigen Kracht Conferenties" is hierbij een hoopvol en bruikbaar instrument. Onderling respect van alle betrokken partijen is een noodzakelijke voorwaarde hierbij.

De ChristenUnie beseft dat scholen vaak als eerste signalen van kindermishandeling opmerken. De school moet zo'n vermoeden melden bij de Kindertelefoon of het Arnhems Meldpunt Kindermishandeling.

Tienermoeders zijn er in Arnhem ook. Vanuit het Rijk zijn er bijdragen beschikbaar om hulp en ondersteuning aan deze jonge vrouwen te bieden. Hiervan moet gebruik gemaakt worden.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **het Centrum voor Jeugd en Gezin te ontwikkelen en promoten.**
- **het schoolzwemmen voor alle basisscholen verplicht te stellen.**
- **omdat het onderwijs een van de belangrijkste plekken is om kindermishandeling te signaleren, de voorlichting aan leerkrachten, leerlingen en ouders op school te bevorderen.**
- **Inzet van Eigen Kracht Conferenties.**

- **het stimuleren van campagnes ter voorkoming en bestrijding van pesten op school.**
- **Het bedrijfsleven in te schakelen bij onderwijstaken.**
- **Aandacht voor en het ondersteunen van tienermoeders.**

10.2. Zorg en Welzijn

Visie

Door de vergrijzing, maar ook door de toename van het aantal *jonge* alleenstaanden (bijvoorbeeld door echtscheiding), door ingrepen in de sociale zekerheid, vermaatschappelijking van de zorg en veel andere ontwikkelingen is er steeds meer eenzaamheid. Het mag niet zo zijn dat mensen buiten de boot vallen, vergeten worden en in een neerwaartse spiraal terecht komen. Door de Wet Werk en Bijstand heeft ook de gemeente Arnhem meer verantwoordelijkheden gekregen om mensen te activeren richting werk.

In de komende jaren komen er door de Wet Maatschappelijke Ondersteuning nog veel meer taken naar de gemeente toe.

Op zich is het heel goed dat de (uiteindelijke) beleidsbepaling en uitvoering op deze manier heel dicht bij de burger komt, maar voor de gemeente én voor de lokale samenleving zal het een hele klus worden om de nieuwe verantwoordelijkheden waar te maken.

De ChristenUnie is tevreden over de invoering van de WMO tot nu toe. We willen eraan bijdragen

dat de invulling van de WMO de komende jaren gehandhaafd blijft op minimaal het huidige niveau.

Dat betekent: 'zorg daar waar nodig' en 'iedereen doet mee'. Daarbij maken we gebruik van netwerken om mensen heen (bijvoorbeeld de wijk), met daarbinnen verschillende niveaus van beschikbaarheid van zorg. We laten de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij mensen en honoreren particulier initiatief. Tegelijk willen we een zorgvuldige, rechtvaardige uitvoering waarborgen. Vooral als blijkt dat door de nieuwe wetgeving mensen vereenzamen doordat bijvoorbeeld sociale activiteiten niet meer vergoed of geregeld worden.

Vrijwilligerswerk

Veel aandacht zal besteed moeten worden aan het stimuleren én ondersteunen van vrijwilligerswerk, door vrijwilligers bijvoorbeeld te wijzen op de mogelijkheid van gratis verzekering en financiële vergoeding.

In Arnhem is een meldpunt voor hulpvragen en Mantelzorgers actief. Dit loket heeft zijn waarde bewezen als de plek om een hulpvraag neer te leggen, die met vrijwillige hulp opgelost kan worden.

Ouderen moeten hulp kunnen krijgen van een ouderenadviseur die de weg kent en weet heeft van de sociale kaart om hen de weg te wijzen in het oerwoud van regels.

Gehandicapten hebben recht op een goed vervoerssysteem om te blijven participeren in de brede samenleving. Klachten over lange wachttijden voor de oproeptaxi en ontoegankelijke bussen nemen we serieus. Praktische belemmeringen voor opleiding en werk moeten zoveel mogelijk worden weggenomen, bijvoorbeeld door aanpassingen aan hun beperking.

Aanvullend moet de Sociale Werkvoorziening voor deze groep beschikbaar blijven.

Daarom pleit de ChristenUnie voor:

- **Voorkomen van eenzaamheid onder ouderen, o.a. als gevolg van pakketmaatregel AWBZ.**
- **Investeren in vormen van ondersteuning, zoals buddyzorg.**

- **Vrijwilligers bekend maken met gratis verzekering**
- **Uitwerken van de sociale kaart/ voorzieningenwijzer per wijk.**
- **Toegankelijke loketten en heldere verwijzing voor alle doelgroepen.**

Minderheden en vluchtelingen

Binnen de mogelijkheden van de wet dient de gemeente Arnhem vanuit de overtuiging van de waarde van gastvrijheid een goed beleid in de richting van vluchtelingen en asielzoekers te voeren. Zij probeert waar mogelijk bij te dragen aan de verbetering van de leefomstandigheden. Vanuit de autonome zorgplicht, op grond van humaniteit en volksgezondheid, formuleert de gemeente Arnhem beleid voor noodopvang van uitgeprocedeerde asielzoekers. Dit ook ter voorkoming van vlucht in illegaliteit en/of criminaliteit. Een belangrijk doel van het asielbeleid moet blijven dat uitgeprocedeerde asielzoekers het land verlaten. Zowel bij de opvang als inburgering moet zo veel mogelijk inschakeling van maatschappelijke en kerkelijke organisaties plaatsvinden, zoals het Vluchtelingenplatform Arnhem.

De ChristenUnie zal de gemeente zonodig vragen om te protesteren tegen kwalijke gevolgen van het landelijk asielzoekersbeleid.

Veel allochtonen in Nederland functioneren prima. Zij maken op een positieve wijze volop deel uit van de samenleving. De gemeente dient echter aandacht te hebben voor de problematiek van allochtone gezinnen, jongeren en ouderen. Daartoe stimuleert de gemeente het aanbieden van probleemgerichte opvoedingsondersteuning voor allochtone ouders in samenwerking met de jeugdzorg, de scholen en de huisartsen. Ook initiatieven die de integratie tussen allochtone en autochtone jongeren bevorderen worden aangemoedigd. Daarbij kunnen succesvolle allochtone jongeren heel goed een voorbeeldfunctie hebben. Er dient een platform te zijn waarin de gemeente, zelforganisaties, scholen en andere betrokken organisaties regelmatig overleggen over inburgering, integratie en achterstanden. Betrokkenheid van het bedrijfsleven hierbij is gewenst.

Specifiek beleid aangaande minderheden moet volgens de ChristenUnie altijd integratie en acceptatie beogen. Dus de ChristenUnie wil toestaan dat asielzoekers in afwachting van een beslissing gaan werken.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **gemeentelijke zorg voor ruimhartige noodopvang voor asielzoekers.**
- **overleg met kerken en particuliere instanties die zich bezighouden met opvang van asielzoekers.**
- **het ontwikkelen van een breed en bruikbaar inburgeringsprogramma voor oud- en nieuwkomers.**
- **betaald werken en taalcurssussen toe te staan aan asielzoekers die nog in de procedure zitten.**
- **Bij WMO-ontwikkeling letten op mensen die door gebrek aan sociaal netwerk, vereenzamen.**
- **Ondersteunen van vrijwilligers.**

Volksgezondheid

Ziekenhuis Rijnstate scoort landelijk gezien gelukkig goed. Maar de algemene tendens in de gezondheidszorg stemt minder gelukkig: het voorzieningenniveau daalt, mensen moeten lang wachten op behandeling en voor bepaalde categorieën (gehandicapten, ouderen) schiet de zorg tekort. We willen ons plaatselijk inzetten voor sterke verbeteringen.

Gezondheidszorg is niet alleen gericht op het bestrijden van ziekte, maar ook op het beschermen van gezondheid. "Voorkomen is beter dan genezen" is volgens de ChristenUnie

geen cliché, maar een gouden regel ook voor de GGD. Daarom moet de gemeente Arnhem een goed preventief beleid voeren. Bovendien zal het stadsbestuur zich inzetten voor goede contacten met provincie, zorgverzekeraars en zorgverleners zodat de gemeentelijke gezondheidszorg voldoende, toegankelijk en samenhangend is.

Verslavingen

Verslavingen binden de mens; men wordt een slaaf van de eigen drang om te gebruiken, te drinken, te roken, te internetten of te gokken. Door een verslaving worden mensen belemmerd om zich te ontwikkelen. De ChristenUnie wil dat het gemeentebestuur drempels opwerpt tegen verslaving, en de hulpverlening aan verslaafden zo toegankelijk mogelijk maakt.

Dat betekent veel voorlichting via o.a. scholen over alcohol, drugs, gokken en computerverslaving. Voorlichting door ervaringsdeskundigen blijkt erg waardevol en de ChristenUnie wil toezien op de inzet van deze voorlichters.

De gemeente Arnhem moet de regels voor vergunningen voor casino's, gokautomaten en coffeeshops scherp handhaven, en wat de ChristenUnie betreft verscherpen. Het toenemend aantal jongeren dat verslaafd is aan cannabis toont aan dat softdrugs niet zo "soft" zijn. Voorlichting en handhaving gaan hier hand in hand. Het moet voor scholieren steeds moeilijker worden om aan cannabis te komen. Ook pleit de ChristenUnie voor een bouwverbod in de openbare ruimte.

Alcoholische drank is van alle genotsmiddelen het meest geaccepteerd in de samenleving. Alcoholverslaafden vallen om die reden vaak minder snel op terwijl ze toch de grootste groep verslaafden vormen. De gemeente moet het vroegtijdig signaleren van alcoholproblemen en het opzetten van hulpverleningsnetwerken stimuleren. Ook moet de gemeente zelf het goede voorbeeld geven. De ChristenUnie gaat ervoor pleiten dat Arnhem mee gaat doen aan de landelijke pilot om de minimumleeftijd voor het kopen van alcohol te verhogen naar 18 jaar.

Prostitutie gaat volgens de ChristenUnie in tegen Gods schepping en leefregels. Prostitutie breekt de seksuele omgang los van liefde en trouw, tegen Gods bedoeling in. De seksualisering van de samenleving als geheel gaat in tegen deze waarden en schept een sfeer waarin prostitutie kan floreren. Prostitutie is vernederend en discriminerend voor vrouwen en het bevordert vrouwenhandel.

Al te lang heeft de gemeente achter de feiten aangehold, waardoor er bijvoorbeeld geen goede uitstapprogramma's zijn, de prostituanten nog steeds buiten beeld en schot blijven, en de morele dimensie weinig aandacht krijgt. Het wordt tijd om een samenhangend beleid te ontwikkelen. Prostitutie is door de wetgeving niet te verbieden, maar het is wel te bestrijden door goed beleid.

Straatprostitutie is een vorm van prostitutie die wij zo snel mogelijk beëindigd willen zien. De zorgzone voor verslaafde prostituees mag alleen bestaan wanneer het doel is: zorg en hulp. Overlastbestrijding alleen, geeft nog geen bestaansrecht. Het pasjessysteem moet worden geëvalueerd. De ChristenUnie is er een voorstander van om op een zorgvuldige wijze de zorgzone af te bouwen. Daarbij moeten alle vrouwen die daar tippelen een zorg-op-maat traject aangeboden krijgen.

Voor de ChristenUnie moet opvang van en zorg voor drugsverslaafden ten allen tijde gericht zijn op afkicken. Het verstrekken van gratis heroïne ziet de ChristenUnie niet als een goede oplossing voor het drugsprobleem. Deze verstrekking kan alleen in een gesloten setting, ter stabilisatie in een afkicktraject. Heroïneverstrekking mag nooit leiden tot toename van het drugsgebruik.

Voor afkicktrajecten mag geen wachtlijst bestaan. De ChristenUnie pleit voor opvang en zorg door andere instellingen dan alleen Iriszorg. Dit scheelt de gemeente niet alleen kosten, maar veel christelijke verslavingszorgcentra boeken ook verrassende resultaten: verslaafden die door reguliere verslavingszorg opgegeven zijn, kwamen daar wel uit de greep van de

drugs. Afkickprojecten moeten maatwerk leveren: onder of zonder dwang, maar vooral met aandacht voor de verslaafde als persoon in plaats van als object van een programma.

De ChristenUnie wil zich inzetten vóór een gezonde jeugd, vóór een veilige buurt, vóór de waardigheid en integriteit van vrouwen, vóór goede, gelijkwaardige relaties. De ChristenUnie pleit kortom voor zorg, respect en oog voor elkaar.

Het legaliseren van het telen van wiet is uiteraard in strijd met deze uitgangspunten, maar ook met de Europese regelgeving.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **verbod op reclame voor alcohol en tabak in publieke ruimten.**
- **Minimumleeftijd voor alcoholaankoop te verhogen naar 18 jaar.**
- **Een blowverbod in de openbare ruimte.**
- **maatschappelijke opvang als een plaats van waaruit de positie van dak- en thuislozen kan worden verbeterd, niet als eindstation**
- **een maatwerktraject dat gericht is op reïntegratie, in nauwe samenwerking met de diverse partners: justitie, politie, detentie, en verslavingszorg**
- **geen wachtlijst meer voor verslaafden die willen afkicken.**
- **Het verantwoord afbouwen van de zorgzone, met voor de daar tippelende vrouwen een individueel zorgtraject.**
- **Toe te zien op (integrale!) preventieprojecten die meisjes beschermen tegen loverboys**

10.3. De wijk, de buurt en de straat

Een duurzaam leefbare samenleving kenmerkt zich door sociale samenhang.

Voor sociale samenhang is het noodzakelijk dat mensen elkaar kunnen ontmoeten (kennismaken), persoonlijk in staat zijn om relaties te onderhouden, voldoende ruimte aan anderen gunnen, samen een aantal normen en waarden delen, gezamenlijke belangen hebben en samen verantwoordelijkheid willen dragen.

Het behoeft geen betoog dat in de huidige maatschappij deze sociale samenhang onder druk staat, waardoor er in veel wijken een duidelijke taak voor de overheid ligt.

De wijk is van de bewoners

De gemeente moet veel investeren in het verstevigen en uitbreiden van de sociale cohesie in wijk, buurt en straat, met een sterke nadruk op de vragen en behoeften van de bewoners. Steeds opnieuw blijkt dat wanneer mensen de wijk beschouwen als 'van henzelf', zij zich veel socialer gedragen. Zodra een groenvoorziening 'eigendom' is van een aantal portiekwoningen, starten mensen spontaan met tuinieren. Buurtbeheer is gewenst voor speeltuinen, hangplekken, sportplekken, en uitleenpunten. Alledaagse leefbaarheidsvraagstukken moeten beter opgepakt worden, waarbij overheid en sociale spelers meer ruimte laten voor bewoners, voor het maatschappelijk middenveld, zoals winkeliersverenigingen, kerken, welzijnsorganisaties, en ook scholen, en voor private partijen (bijvoorbeeld bedrijven). De gemeente moet stimuleren dat zij die ruimte daadwerkelijk pakken, en dat ook samen doen. Met elkaar kleuren zij hun wijk in.

De ChristenUnie Arnhem wil investeren in de wijk. Er moet serieus werk gemaakt blijven worden van wijkgericht werken en wijkbeheer. Indien mensen zelf geen initiatief tonen, zal de gemeente wijkgerichte activiteiten kunnen oppakken, met als doel deze op termijn weer "terug te geven" aan de samenleving.

De gemeente moet vlot geld beschikbaar kunnen stellen voor projecten, maar in principe is zo'n bijdrage tijdelijk. Ideeën voor de wijk kunnen met dat geld direct gestalte worden gegeven en zullen leiden tot een grotere betrokkenheid van de bewoners.

Om opgebouwde betrokkenheid van wijkbewoners niet in gevaar te brengen, moet de organisatie (en dus de financiering) van het wijkwerk zoveel mogelijk stabiel worden gehouden.

Voor sommige zaken is de wijk al te groot. Ook initiatieven uit een buurt of straat zijn de moeite waard! De gemeente steunt particuliere initiatieven van buurtbeheer, bemiddeling bij burenc conflicten, burenhulp, buurtpreventie en dergelijke. Waar nodig zet de gemeente burenbemiddeling in wanneer dat onvoldoende beschikbaar is vanuit particulier initiatief.

Wijkplatforms, wijkverenigingen

Wijkplatforms of -verenigingen moeten ondersteund en betrokken worden. (Een wijkplatform bestaat naast bewoners ook uit ondersteuners van professie, dit in tegenstelling tot wijkverenigingen.) Het is goed om ook een wijkvereniging professionele expertise aan te bieden omdat ook in een welvarende wijk het probleem van bijvoorbeeld eenzaamheid kan spelen. Aandachtspunt blijft de representativiteit van deze platforms of verenigingen - worden alle bewoners vertegenwoordigd? Daartoe is het nodig dat het rooster van optreden ook werkelijk gevolgd wordt. Wijkbudgetten moeten daadwerkelijk ingezet (dus besteed) worden; in principe mag een buffer niet groter zijn dan de helft van het jaarbudget.

Wijkspeerpunten moeten actief gedeeld worden in/met de wijk en hetzelfde geldt voor de bedachte oplossingen.

Om deze benadering tot een succes te maken moet de gemeente zelf bereid zijn tot een cultuuromslag. De oplossing ligt namelijk niet alleen in structuuroplösungen, maar ook in een andere kijk op de burgers en een andere manier van werken met hen.

Voorzieningen en zorg in de wijk

Als mensen in de problemen komen, kunnen ze geïsoleerd raken waardoor hun situatie verder verslechtert. Mensen moet het gemakkelijk gemaakt worden een probleem waar ze mee kampen in een vroeg stadium aan te kaarten. Dat wordt bevorderd door een loket in de wijk, bijvoorbeeld een loket voor opvoedkundige vragen.

Woon-zorg combinaties zijn een goede aanpak. Door het samenbrengen van verschillende soorten woningen, zorginstellingen, en kleinschalige voorzieningen (met een verzorgend karakter, bijvoorbeeld een kapsalon), wordt de sociale cohesie bevorderd, kunnen ouderen langer op zichzelf blijven wonen, en verbetert de kwaliteit van een buurt. De behoefte aan meergeneratie woningen moet onderzocht worden, zeker in het geval van renovatie projecten van kleine woningen: door twee of drie kleine woningen samen te trekken kan misschien op betrekkelijk eenvoudige wijze een meergeneratie woning gerealiseerd worden, juist in die wijken waar die behoefte bestaat.

De ChristenUnie ondersteunt het wijksgewijs opzetten van gespreksgroepen en cursussen, en een informatiepunt gericht op jongeren, alweer gesitueerd in de wijk.

Veel creativiteit moet besteed worden aan het in stand houden van winkels in de wijk. Bij het nadenken over de wijkeconomie moet de gemeente zo nodig wijkoverschrijdende overwegingen inbrengen in een wijkplatform of -vereniging.

De openbare ruimte

Sociale samenhang moet een belangrijk uitgangspunt vormen bij bestemmingsplannen, en bij plannen van uitbreiding en inbreiding. Levensloopbestendig bouwen is belangrijk. Een plan wat sociale samenhang bevordert is een duurzaam plan. Bij herstructurering van een buurt en de bijbehorende verhuisbewegingen moet de bestaande sociale samenhang zoveel mogelijk gerespecteerd worden.

De gemeente moet oppassen voor de (aanlokkelijke) gedachte dat mixen van verschillende groepen of lagen van de bevolking zomaar werkt.

Een park, een pleintje bevordert het contact tussen wijkbewoners. Een prettige plek om de hond uit te laten werkt ook zo. Een aantal voetgangers oversteekplaatsen die in het verleden zijn weggehaald moet terug (maar dan wel op een veilige manier conform de huidige inzichten). De "Cruiff courts" laten zien dat een sportplek vrij eenvoudig kan worden ingepast in een bestaande wijk. Daarbij is "toegang voor iedereen" wel een aandachtspunt - claimen van zo'n plek door een groepje gebeurt maar zo.

Het creatief combineren van voorzieningen brengt meer mensen samen, en leidt tot contact tussen bijvoorbeeld ouderen en schoolkinderen. Een brede school is een goed voorbeeld.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- **meer zaken in buurtbeheer geven**
- **stimuleren dat Wijkspreekpunten ook echt uit de wijk komen**
- **het beter honoreren van Wijkspreekpunten**
- **voeling houden met wijkplatforms c.q. wijkverenigingen**
- **een verantwoord, controleerbaar systeem voor wijkbudgetten**
- **burenbemiddeling opzetten waar dit ontbreekt**
- **continuïteit in het buurtwerk.**
- **verhuizingen en herhuisvesting als onderdeel van herstructureringsplannen moeten de bestaande normale sociale samenhang zo veel mogelijk respecteren**
- **het samenbrengen van verschillende soorten woningen, zorginstellingen en voorzieningen om ouderen langer zelfstandig te kunnen laten wonen.**

11. Cultuur en Sport

Visie

Onder kunst en cultuur verstaan we een breed scala van activiteiten, uitingen en verworvenheden. Van theater tot symfonieorkesten, van beeldende kunst tot dansgezelschappen en koren, musea, toneel enzovoort. Bovendien is Nederland met recht trots op het culturele erfgoed in de vorm van gebouwen, stadsgezichten en cultuurlandschappen.

Niemand kan uitleggen wat “kwaliteit” eigenlijk is. Het is blijkbaar niet een objectief vast te stellen norm. Dat lijkt ook onmogelijk en misschien wel ongewenst als we naar de enorme verscheidenheid in kunstbeleving kijken. Typerend daarbij is dat in de praktijk de definitie geldt “kwaliteit is wat de kunstwereld waardeert”. Wat de ChristenUnie betreft krijgt de kunstwereld meer waardering voor traditionele en ambachtelijke kunst, dit lijkt naar de achtergrond gedrukt te worden door de vele moderne kunstvormen.

De individualisering is ook merkbaar in de sportverenigingen. Vrijwilligers voor bestuurstaken zijn steeds moeilijker te vinden. Ook het vasthouden van leden en het vinden van vrijwilligers voor allerlei hand- en spandiensten wordt lastiger omdat de binding met een club afneemt.

11.1. Cultuur

Kunstenaars verrijken het leven door hun benadering van wat er om ons heen gebeurt. Zij kunnen de ogen openen, zowel voor het goede en het mooie als ook voor het bedreigende en het lijden. Bovendien kan kunst de aandacht voor de geschiedenis levend houden en mensen helpen bij het ervaren van hun identiteit. Kunst en cultuur kunnen daarom mensen samenbinden en bijdragen aan maatschappelijke betrokkenheid.

Rol van de overheid / rol van de samenleving

Het gemeentebestuur dient de ‘bereikbaarheid’ van kunst- en cultuuruitingen te bevorderen. Dat betekent niet dat de overheid deze sector financieel moet onderhouden. Eigen bijdragen en eigen (financieel haalbare) initiatieven zijn daarom het uitgangspunt. Kunst en cultuur dienen immers ‘van de burger’ te zijn. De overheid heeft daarin primair een stimulerende rol. De ChristenUnie vindt het vooral belangrijk dat cultuur(educatie) toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar is voor zoveel mogelijk Arnhemmers.

In deze tijd van toenemende regionalisering is het belangrijk het cultuurbeleid regionaal af te stemmen. Steden moeten niet met elkaar concurreren. Bovendien dient er in het geval van landelijke gezelschappen een goede afstemming te zijn tussen Rijk, provincie en Arnhem als stad. Deze drie instanties hebben in dat kader elk hun eigen verantwoordelijkheid.

Kunst bindt mensen samen

Het is daarbij wel nodig dat kunstenaars en kunstinstellingen het contact met de bevolking zoeken. De gemeente kan zich ervoor inzetten om een brug te bouwen tussen kunst(en) en burger door bijvoorbeeld kunst- en cultuuronderwijs te stimuleren. De diverse hoog aangeschreven kunstopleidingen in Arnhem verdienen aandacht. Studenten en afgestudeerden moeten nog vaker betrokken worden bij Arnhemse culturele evenementen. Arnhem moet zo aantrekkelijk worden dat jonge talenten zich er willen vestigen.

Het historisch besef van de Arnhemmers moet vergroot worden. Daarom pleit de ChristenUnie ervoor het Historisch Museum echt een *historisch* museum te laten worden. Maar ook het in goede staat houden van de parken, monumenten en andere historisch waardevolle zaken in Arnhem, is een taak van de gemeente.

De gemeente kan verder kunstenaars(verenigingen) stimuleren informatie te verstrekken over hun creaties. Stadsgidsen, toeristen en gewone bewoners missen vaak opschriften (uitleg en duiding van het kunstwerk). Ook kunnen de bewoners betrokken worden bij de onthulling van kunstwerken en monumenten.

Betrokkenheid bij de amateurverenigingen is gewenst. Teveel staan verenigingen op zichzelf, terwijl uit relaties tussen verenigingen boeiende wisselwerkingen kunnen voortkomen. Relaties tussen toneelverenigingen van ouderen en jongeren, tussen amateurkunst en professionele podia, nieuwe en oude kunstvormen, nieuwe en aanwezige culturen zorgen voor wederzijds begrip, verbreding van het blikveld en versterking van de onderlinge samenhang.

De bibliotheek vervult een belangrijke samenbindende rol. Daarom wil de ChristenUnie de bibliotheek in Arnhem grondig vernieuwen via de komst van het kenniscluster.

Ook met nieuwe, zich ontwikkelende kunstvormen moet rekening gehouden worden. Vaak is het de jeugd die zich bezig houdt met nieuwe cultuuruitingen, bijvoorbeeld rond nieuwe media.

Als kunst daarentegen tot excessen leidt in de vorm van (aanzet tot) discriminatie, geweld, godslastering en onzedelijkheid, dan drijft kunst mensen juist uit elkaar. Daarom is het de taak van de gemeente om bij kunstuitingen die direct of indirect worden gesubsidieerd daar alert op te zijn.

De taak van de gemeente Arnhem is vooral het scheppen van voorwaarden. De geplande verzelfstandiging van Schouwburg en Muis Sacrum, gemeentemusea, bibliotheek en het Domein doet recht aan de eigen verantwoordelijkheid van cultuurinstellingen. Bij het toekennen van subsidie dient de gemeenteraad niet alleen rekening te houden met de vraag of er in kunstzinnig opzicht kwaliteit wordt geboden, maar ook aspecten als de te verwachten bezoekersaantallen, en afstemming van het beleid op de belangstelling van het Arnhemse publiek zijn relevant voor de besluitvorming.

De ChristenUnie ziet kansen in de voorgenomen cultuurclustering, maar zal de ontwikkeling daarvan steeds beoordelen op (financiële) haalbaarheid. Bovendien mag clustering en het bouwen van nieuwe cultuurgebouwen niet ten koste gaan van de aandacht voor het renoveren van bestaande cultuurgebouwen.

11.2. Sport

Op het terrein van sport liggen ook kansen burgers met elkaar in contact te brengen. Daar kunnen mensen naast plezier hebben, leren samenwerken en respect voor elkaar te hebben. Ook is sporten gezond!

Binnen sportverenigingen kunnen mensen vrijwilligerswerk doen. De gemeente dient vooral aandacht te hebben voor sportverenigingen (teamsporten), vanwege de meerwaarde van het "samen doen". De gemeente houdt zich – op grond van afspraken in juli 2009 – ver van financiële steun aan de exploitatie van de betaald voetbalorganisatie Vitesse.

Ook sport moet toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar zijn voor de Arnhemmers. De Arnhem Card moet ook in dit kader nog meer bekend worden.

De gemeente zal de sportclubs kunnen helpen een visie te vormen op hun samenbindende rol in de samenleving. De gemeente kan verder de verenigingen ondersteunen bij het aangaan van relaties die nodig zijn om een levensvatbare club te blijven. De gemeente is zo vooral een bruggenbouwer en regisseur.

Sportverruwing op het veld maar ook langs de lijn moet meer bespreekbaar worden.

Bijvoorbeeld door sportclubs hun eigen gedragscode te laten ontwikkelen.

De ChristenUnie pleit daarom voor:

- het bevrozen van de tarieven van het Domein.
- het Historisch Museum moet een *historisch* museum worden.
- een grondige bibliotheekvernieuwing (via de komst van het kenniscluster.) Zo krijgt de bibliotheek een nog grotere sociale functie.
- De plannen voor het bouwen van het kennis- en kunstcluster steeds toetsen aan de randvoorwaarde van (financiële) haalbaarheid en draagvlak binnen de kunstwereld.
- Het renoveren van Musis Sacrum.
- doorzetten van de verzelfstandiging van gemeentelijke kunst- en cultuurinstellingen.
- meer aandacht voor kunstroutes (met beschrijvingen) door Arnhem
- het beschikbaar stellen van openbare gebouwen, zoals bibliotheken, voor kunstenaars uit de eigen gemeente die vallen onder de zogenaamde WIK regeling. Ook gaat de gemeente creatief om met (tijdelijk) leegstaande panden door daarin atelierruimte of oefenruimte aan te bieden aan kunstenaars.
- stimulering van cultuureducatie door de cultuurinstellingen in de stad, en kunst en cultuuronderwijs als integraal onderdeel van het onderwijsprogramma.
- het verbeteren en opknappen van sportaccommodaties.
- meer aandacht voor het sporten op scholen o.a. in het kader van bestrijding van overgewicht.
- Sport in te zetten als PR-instrument
- Sportclubs hun eigen gedragscode laten ontwikkelen voor naast en op het veld.